

Begeleidingsplan 2022 - 2025

Inhoud

Voorwoord.....	3
1. Identiteit en eigenheid - OVSG in cijfers.....	4
1.1. Identiteit en eigenheid van het gemeentelijk onderwijs.....	4
1.2. Onze leden en doelgroepen.....	5
1.3. Samenwerken in ondersteuningsnetwerken.....	6
2. Bronnen en analyses, uitgangspunten voor het begeleidingsplan.....	8
2.1. Referentiekaders OK – RclbK.....	8
2.2. Interne info, bevragingen en analyses.....	8
2.2.1. Synthese klantennoden 2020.....	8
2.2.2. Kwaliteitskwartet – nulmeting 2021.....	9
2.2.3. Systematisch overleg als informatiebron.....	11
2.3. Relevante maatschappelijke evoluties en beleidsverwachtingen.....	11
2.3.1. Armoede en kansenbevordering.....	11
2.3.2. Beheersing van de Nederlandse taal als basis voor emancipatie.....	13
2.3.3. Technologie en digitalisering doelgericht inzetten in een kennissamenleving.....	14
2.3.4. Werken aan onderwijskwaliteit via curriculumimplementatie.....	16
2.3.5. Toetsen in functie van kwaliteitsontwikkeling - datageletterdheid.....	16
2.4. Resultaten doorlichtingen inspectie.....	18
3. Visie op begeleiding - begeleidingspraktijk.....	19
3.1. OVSG-visie op pedagogisch begeleiden.....	19
3.2. Beschrijving van de begeleidingspraktijk.....	20
3.3. Ontwikkeling van een relevant aanbod.....	23
3.4. Duurzame relatie met de klant in rechtstreeks contact.....	25
3.5. Aanpak van scholen met grote noden.....	26
4. Inhoudelijke doelen van het begeleidingsplan.....	28
4.1. Kerntaak 1.....	30
4.2. Kerntaak 2.....	31
4.3. Kerntaak 3.....	32
4.4. Beleidsimpuls 1 'Brede basiszorg en verhoogde zorg' (vanaf 2021).....	33
4.5. Beleidsimpuls 2 'Effectieve didactiek' (vanaf 2022).....	34
4.6. Beleidsimpuls 3 'Datageletterdheid' (vanaf 2023).....	35
4.7. Operationele doelen m.b.t. de interne organisatie en kwaliteit.....	35
5. Organisatieontwikkeling.....	37
5.1. Personeels- en professionaliseringsbeleid.....	37

5.1.1. Organisatiewaarden en begeleiderscompetenties	37
5.1.2. Professionaliseringsbeleid	39
5.1.3. Taakverdeling en tijdsbesteding van de begeleiding.....	40
5.2 Kwaliteitsontwikkeling.....	41
5.2.1. Strategische planning en opvolging – organisatieontwikkeling	42
5.2.2. Effectiviteit (Tevredenheid, Effect)	43
5.2.3. Wetenschappelijke onderbouwing van de begeleidingspraktijk.....	45
5.2.4. Ruimte voor het onverwachte	46
5.3 Doelgerichte samenwerking en netwerking	46
Bijlagen	49
Netoverstijgende Samenwerkingsovereenkomst Volwassenenonderwijs.....	50
Bronnen van het begeleidingsplan	62

Voorwoord

De pedagogische begeleidingsdienst (PBD) maakt deel uit van OVSG met een welomlijnde opdracht: een kwaliteitsvolle ondersteuning van de onderwijsinstellingen van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs en van geaffilieerde leden. Daarnaast fungeert OVSG als penvoerende instelling voor de Permanente ondersteuningscel voor de centra voor leerlingenbegeleiding (POC) van het Stedelijk en Gemeentelijk Onderwijs met als kernopdracht de versterking van de professionalisering van de personeelsleden van de centra.¹

Het vernieuwde decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs creëert het kader waarbinnen de pedagogische begeleidingsdienst zijn opdrachten uitvoert. Het kwaliteitsdecreet bepaalt dat de pedagogische begeleidingsdienst instaat voor de **externe professionele ondersteuning van scholen, centra en academies** en dit voor vier kerntaken.

Als begeleidingsdienst willen we ten volle onze verantwoordelijkheid opnemen binnen onze kerntaken aansluitend bij de ondersteuningsnoden van onze scholen, centra en academies (S/C/A). Begeleiding op de 'klasvloer', met andere woorden in de scholen en naast de leerkrachten, teams en directies, staat centraal in alle activiteiten van alle begeleiders. Onze begeleiders kennen, binnen het team, de noden en de context van de school en nemen deze ook altijd mee bij hun begeleiding. De opgebouwde vertrouwensband over de verschillende schooljaren heen, is en blijft van cruciaal belang. Ze kennen de specifieke verbinding tussen het schooleigen opvoedingsproject, de beleidskeuzes en de concrete klaspraktijk van elke school die ze begeleiden. Ze kunnen daardoor ook scholen ondersteunen in het versterken van deze verbindingen. Het is dan ook onze kernopdracht om scholen te versterken in hun regierol over hun eigen schoolbeleid.

Door een ondersteuningsaanbod te realiseren dat afgestemd is op het pedagogisch project van de school, dragen we op een **unieke manier** bij aan de kwaliteitsontwikkeling en het beleidsvoerend vermogen van scholen. Dit is, voor ons, expliciet de meerwaarde van onze pedagogische begeleidingsdienst.

De pedagogische begeleidingsdienst van OVSG wil een innovatieve, kwaliteitsvolle en doelgerichte interne werking realiseren die vanuit doordachte strategische planning, gericht ontwikkelingswerk, een samenhangend professionaliseringsbeleid en voortdurende kwaliteitsmonitoring de eigen werking evalueert en optimaliseert. Op die manier realiseren we een lerende gemeenschap waarin álle medewerkers hun diverse capaciteiten ten volle kunnen ontplooien zodat we onze begeleidingsopdracht impactvol kunnen realiseren in het werkveld. De pedagogische begeleidingsdienst moet de weg zoeken in een steeds veranderend onderwijslandschap, hierbij is het belangrijk om uitermate wendbaar te zijn om onze scholen en teams te ondersteunen bij de huidige en toekomstige uitdagingen in het onderwijs. Ook staan we uitgebreid stil bij de verwachtingen van onze leden en hun onderwijsinstellingen. Via diverse bevragingen, belrondes, effectmeting en ervaringen op de werkvloer, hebben we de behoeften en noden in kaart gebracht. Die input nemen we eveneens mee in de opmaak van het begeleidingsplan.

De inbedding van onze dienst in OVSG laat ons toe de vinger aan de pols te houden van tal van relevante decretale ontwikkelingen. We beschouwen het als een van onze kernopdrachten om beleidsmaatregelen krachtig door te vertalen naar implementatie in het veld en formuleren daarrond heel wat doelstellingen. In de uitvoering van dit plan willen we onze rol als onmisbare schakel tussen het macrobeleidsniveau en de concrete school- en klaspraktijk verder waarmaken.

Voor de redactie van dit begeleidingsplan liepen we een uitgebreid participatief traject, waarbij we gestreefd hebben naar een evenwicht tussen de doelstellingen van het beleid, het eigen waardenkader van OVSG, de verwachtingen van onze leden en hun onderwijsinstellingen en de optimale inzet van al onze medewerkers

Valentina Cools, algemeen directeur OVSG

Marijke Vermandere, directeur Pedagogische Begeleiding OVSG

30 september 2022

1. Identiteit en eigenheid - OVSG in cijfers

1.1. Identiteit en eigenheid van het gemeentelijk onderwijs

Het gemeentelijk onderwijs staat dicht bij de burger en is open voor iedereen. Daarom is een school, een academie of een centrum voor een lokale gemeenschap veel meer dan een school. Het is het kloppende hart van de buurt. Bewoners van alle leeftijden ontmoeten er elkaar. Jong en oud ontplooit er zijn talenten. Zo groeit een school uit tot een brede school.

Hoe we dat stedelijk en gemeentelijk onderwijs zien, citeren we in dit statement:

OVSG promoot en ondersteunt het onderwijsproject van steden en gemeenten ...

Stedelijk en gemeentelijk onderwijs is lokaal onderwijs

Ons onderwijs is lokaal verankerd en staat open voor de wereld. Het democratisch verkozen schoolbestuur staat dicht bij zijn inwoners.

Lokaal onderwijs in het hart van de samenleving

Onze scholen en academies vormen het hart van het socio-culturele weefsel. Lokaal onderwijs is sterk verweven met sociaal beleid, integratie, wonen & werken, jeugdwerking, sport & cultuur ... De school of academie is dé ontmoetingsplek voor jong en oud.

Lokaal onderwijs staat open voor iedereen

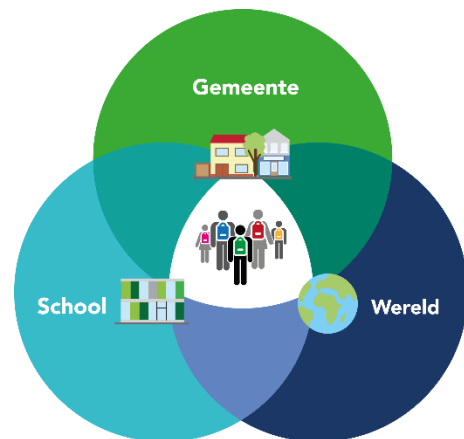
Kinderen, jongeren en volwassenen met verschillende achtergronden en overtuigingen leren van en met elkaar. Ze mogen zichzelf zijn, ze ontdekken hun talenten en ontwikkelen interesses. Zo kan iedereen de kansen grijpen die de maatschappij biedt.

Lokaal onderwijs is onderwijs met ambitie

Ons onderwijs speelt een voortrekkersrol en daagt de samenleving uit. De kwaliteit van het onderwijs staat voorop in onze scholen en academies. Iedereen krijgt er de beste kansen om te blijven leren.

Lokaal onderwijs is maatwerk

Schoolbesturen bepalen zelf hun pedagogisch of artistiek project dat aansluit bij hun stad of gemeente. En dat kan verschillen van Anderlecht tot Zwevegem.

Neutraliteit en actief pluralisme

Het onderwijs van steden en gemeenten is een openbare dienst en moet per definitie beantwoorden aan de principes van neutraliteit. Deze principes worden vastgelegd in een lokaal pedagogisch, agogisch of artistiek project, in het schoolreglement en in het schoolwerkplan. Ook voor de onderwijspraktijk (keuze van leerplannen en leermethodes) zijn ze richtinggevend. Schoolbesturen, schoolteams, cursisten, leerlingen en ouders stemmen hiermee in en dragen de neutraliteit van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs mee uit.¹

Onze visie op neutraliteit en daaraan gekoppeld 'actief pluralisme'² geeft richting aan onze begeleidings- en ondersteuningsopdracht. Vanuit een actief pluralistische houding helpen we scholen om sociale cohesie en interactie te ontplooiën en maximaal in te zetten op dialoog, communicatie en participatie. Superdiversiteit, talige/meertalige en culturele geletterdheid vormen een rijke voedingsbodem voor leren, voor ontwikkelingskansen en groei.

¹ <https://ovsg.be/gemeentelijk-onderwijs/beginselverklaring-neutraliteit>

² <https://ovsg.be/ovsg/sites/default/files/leidraad-actief-pluralisme-op-school.pdf>

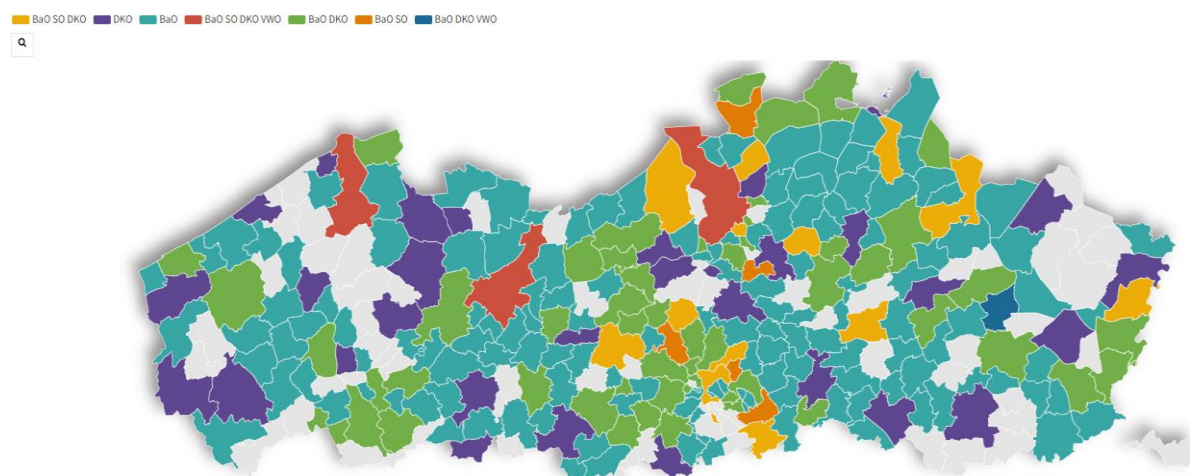

Als we dit uitgangspunt doorvertalen naar pedagogisch handelen, dan zien we de volgende krachtlijnen:

- actief pluralisme als basishouding, die we koppelen aan actief burgerschap;
- aandacht voor gelijke/optimale ontwikkelingskansen en kansarmoede;
- een kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding dat een passende onderwijssetting voor elke leerling garandeert, met inclusie als basishouding, zowel in gewoon en als buitengewoon onderwijs;
- talenbeleid met specifieke aandacht voor basisgeletterdheid van álle leerlingen, inclusief niet-Nederlandstaligen, en voor meertaligheid.

1.2. Onze leden en doelgroepen

OVSG behartigt de belangen van haar 279 (incl. 23 geaffilieerde) leden, biedt hen (juridisch-administratieve) dienstverlening aan, is inrichtende macht van haar pedagogische begeleidingsdienst en biedt aanvullend een professionaliseringsaanbod aan tegen betaling.

Bron AGODI • Creatie - september 2022

Fig Aanwezigheid van gemeentelijk en stedelijk onderwijs – per onderwijsniveau (Wiki OVSG – bron AGODI)

Ongeveer 80% van de gemeenten en steden in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest investeert in kwaliteitsvol onderwijs op verschillende onderwijsniveaus. 256 gemeenten richten basisonderwijs, secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs in of hebben centra voor leerlingenbegeleiding. Schoolbesturen richten vaak meerdere onderwijsvormen in.

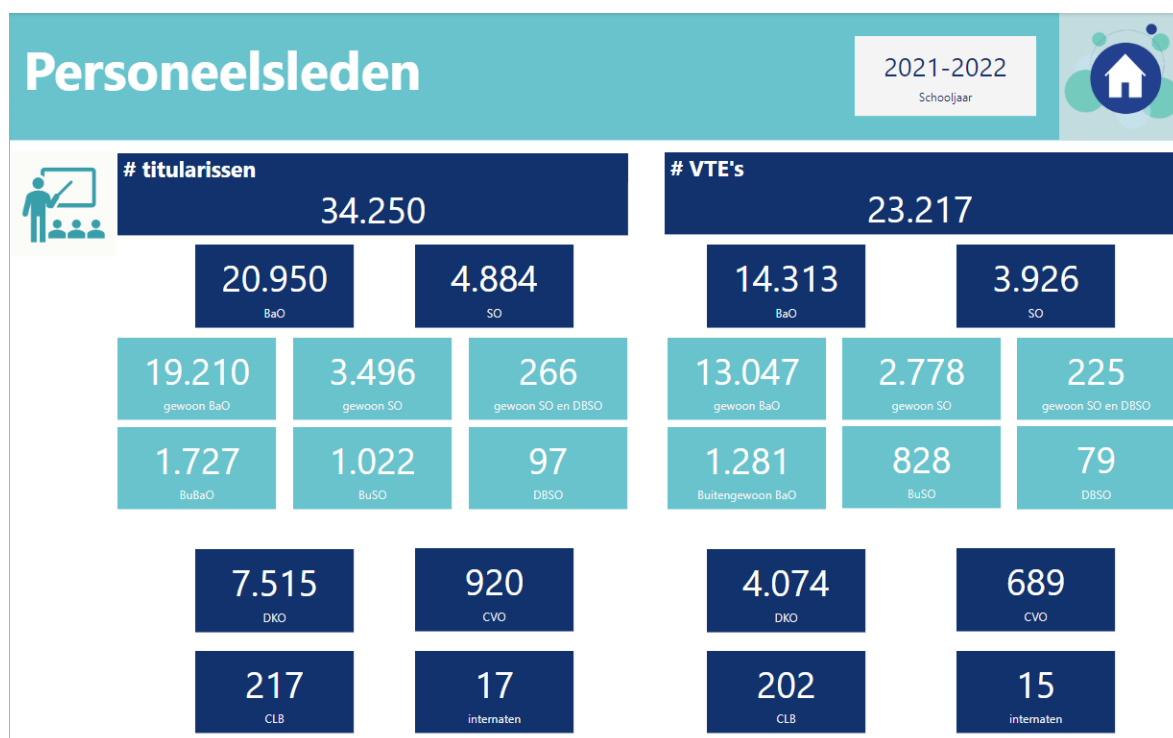
Het gemeentelijk en stedelijk onderwijs kent het grootste marktaandeel in het basisonderwijs (BaO 22,7% - incl BuBaO 22,4%) en deeltijds kunstonderwijs (90,28%).³

De centrumsteden Gent, Antwerpen en Brussel organiseren stedelijke centra voor leerlingenbegeleiding.

³ Bron AGODI

Onderwijsniveau	Besturen	Instellingen
Basisonderwijs	224	542
Buitengewoon basisonderwijs	15	30
Secundair Onderwijs	18	36
Deeltijds beroepsonderwijs of CLW	3	3
Buitengewoon Secundair Onderwijs	7	14
Volwassenonderwijs	4	7
Deeltijds kunstonderwijs	102	148
Centra voor leerlingenbegeleiding	3	3
Totaal	256	783

Tabel Schoolbesturen en instellingen van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs (bron: AGODI, 01/09/22)

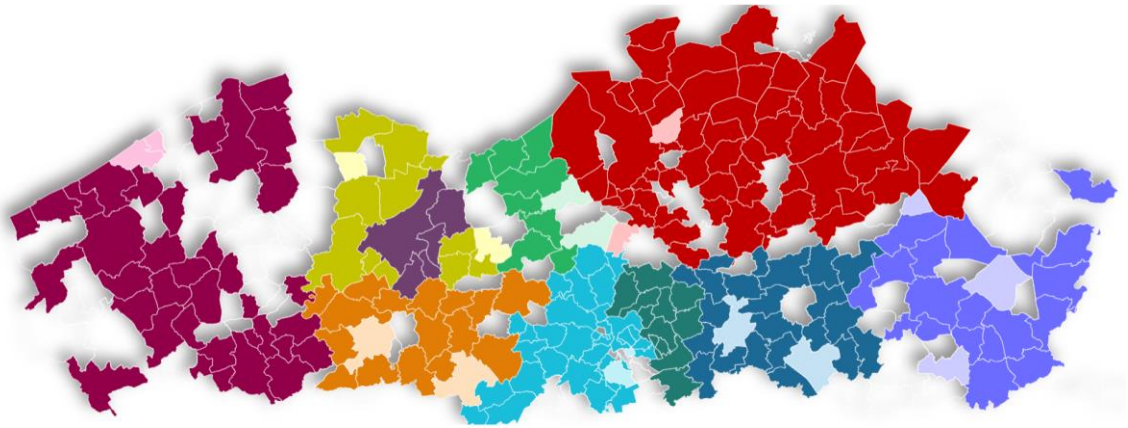

Tabel personeelsleden in het stedelijk en gemeentelijk onderwijs (bron: AGODI, 1/02/22)

1.3. Samenwerken in ondersteuningsnetwerken

Scholen worden met steeds complexere ondersteuningsnoden en hulpvragen geconfronteerd. Uit de evaluatie van de ondersteuningsnetwerken blijkt dat sinds de invoering van het M-decreet het aantal vragen naar ondersteuning voor leerlingen is toegenomen. Leerkrachten geven steeds vaker aan geconfronteerd te worden met een veelheid aan leer- en gedragsproblemen. Sinds Onderwijsdecreet XXX organiseert de Vlaamse overheid de ondersteuning van leerkrachten en leerlingen met ondersteuningsnoden via ondersteuningsnetwerken. De overheid plant een hervorming van deze ondersteuningsnetwerken tot leersteunnetwerken.

OVSG is aangesloten bij 8 officiële ondersteuningsnetwerken: Openbaar ONW West-Vlaanderen, Openbaar ONW Kolibríe-Meetjesland, Openbaar ONW Gent, Openbaar ONW SYM-team, Openbaar ONW O-VI 4, Openbaar ONW Kasterlinden, Openbaar ONW Antwerpen, Openbaar ONW VONC, Openbaar ONW CO, Openbaar ONW Limburg.

Bron: AGODI • Creatie - September 2022

Fig Openbare ONW 2022-23 (Wiki OVSG)

2. Bronnen en analyses, uitgangspunten voor het begeleidingsplan

Waarop baseren we onze keuzes?

Om keuzes te maken voor de werking van onze pedagogische begeleidingsdienst, baseren we ons op een waaier aan bronnen. Het referentiekader voor Onderwijskwaliteit en voor CLB-kwaliteit vormen de fundering.

- Interne info, bevestigingen en interne analyses (zie 2.2)
- Relevante maatschappelijke evoluties - Literatuurstudie en screening van publicaties van stakeholders en onderwijsactoren, gekoppeld aan ervaringen uit de begeleidingspraktijk (zie 2.3)
- Verwachtingen van het beleid (2.3)
- Resultaten doorlichtingen inspectie: Onderwijsspiegel (2.4)

2.1. Referentiekaders OK – RclbK

Welke verwachtingen we aan kwaliteitsvol onderwijs stellen, staat beschreven in het **Referentiekader voor onderwijskwaliteit, kortweg het R-OK**. Dat zijn verwachtingen waar alle Vlaamse onderwijsactoren het samen over eens zijn en die ons houvast bieden bij het opnemen van onze rol in de kwaliteitsdriehoek. Het referentiekader voor onderwijskwaliteit beschrijft een aantal context- en inputkenmerken waarmee scholen het best rekening houden bij het vormgeven van hun onderwijs. De kern van het referentiekader bestaat uit kwaliteitsverwachtingen. Ze zijn verdeeld over vier rubrieken, met name 'resultaten en effecten', 'ontwikkeling van de lerenden', 'kwaliteitsontwikkeling' en 'beleid'. Iedere kwaliteitsverwachting wordt verduidelijkt in een kwaliteitsbeeld. Een kwaliteitsbeeld is beschrijvend maar ook uitnodigend geformuleerd.

Het referentiekader voor CLB-kwaliteit zet verwachtingen voor kwaliteitsvolle begeleiding van CLB's uit. Ook hier gaat het om verwachtingen waar we het samen over eens zijn. Ze weerspiegelen de beleidskracht van de Vlaamse CLB's en waarderen de professionele CLB-teams. Het referentiekader biedt houvast en respecteert de autonomie van ieder CLB. De term 'lerende' heeft betrekking op een breed spectrum van personen, gaande van peuters tot jongvolwassenen. Het referentiekader voor CLB-kwaliteit stimuleert CLB's om een eigen (kwaliteits-)beleid te ontwikkelen en een eigen weg uit te tekenen. Het ondersteunt de dialoog tussen de verschillende partners: de centra, de scholen, de pedagogische begeleiding van de scholen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de permanente ondersteuningscellen van de CLB's en de gezondheids- en welzijnspartners.

2.2. Interne info, bevestigingen en analyses

Voor onze werking is het cruciaal om de vinger aan de pols te houden. We doen dit systematisch en regelmatig aan de hand van een aantal kwaliteitsinstrumenten, die we op wetenschappelijk onderbouwde basis hebben ontwikkeld en volgens de PDCA-cyclus inzetten. (zie verder hoofdstuk 5.2. Kwaliteitsontwikkeling).

2.2.1. Synthese klantennoden 2020

In het najaar van 2020 maakten we een synthese van de noden van onze klanten ⁴ op basis van deze acties:

- een 'Corona-belronde' naar alle directies van al onze S/C/A in het voorjaar van 2020;
- bevestigingen binnen de niveaus en diensten;
- de opvolgingsmeting van het begeleidingsplan 2018-21 (Kwaliteitskwartet) in het najaar 2020.

Uit de analyse van de reacties en de klantennoden, de lessen uit de coronacrisis en de koppeling aan de Onderwijsspiegel van de inspectie tekenen volgende clusters van prioriteiten zich af:

---

⁴ We verwijzen hier naar het intern document: Synthese klantennoden PBD, 17/11/2020

- Er is nood aan het verder **ontwikkelen en implementeren van digitale didactiek** (blended learning, afstandsonderwijs, preteaching...) en het inbedden in een continuüm van optimaal doelgericht didactisch handelen.
- Er is een groeiend besef van het **belang van het toetsen en leerlingenevaluaties** met het oog op het zorgvuldig analyseren van data, het interpreteren ervan op basis van het referentiekader onderwijskwaliteit en de koppeling aan het onderwijskundig beleid.
- Onze S/C/A vragen aandacht voor leerlingbegeleiding, de implementatie van brede basiszorg, het positief omgaan met diversiteit, kansengroepen, inclusie... kortom **een geïntegreerd en kwaliteitsvol beleid op leerlingbegeleiding** om rijke kansen te bieden aan alle lerenden. Voor de CLB's komt hierbij de focus te liggen op de beeldvorming, signaalfunctie en consultatieve leerlingbegeleiding.
- De vraag naar **ondersteuning van het implementatieproces van eindtermen, curricula en leerplannen** in de S/C/A is groot. De verschillende onderwijsniveaus zitten hier elk in een andere fase van het proces: implementatie in secundair onderwijs, invoeren en vormgeven in het deeltijds kunstonderwijs en vertaling van eindtermen in een leerplanconcept in het basisonderwijs. De realisatie van doelen op leerlingenniveau veronderstelt een doelgerichte en effectieve didactiek en een krachtige en schooleigen implementatie van een curriculum.
- S/C/A koppelen dit ook aan de vraag naar het **realiseren van een schoolspecifiek evaluatiebeleid** i.f.v. het realiseren van leerdoelen en het gedifferentieerd ondersteunen van de lerende, vanuit een effectieve didactiek.

2.2.2. Kwaliteitskwartet – nulmeting 2021 ⁵

Om systematisch de kwaliteit en tevredenheid van onze dienstverlening bij de S/C/A te meten, werken we met een eigen IKZ-instrument, het kwaliteitskwartet.

Methodiek

Met een 20-tal stellingen peilen we naar de realisatie van de speerpunten uit ons begeleidingsplan en van onze visie op begeleiden. Die stellingen leggen we op meerdere, vooraf bepaalde momenten voor aan onze klanten (directies en beleidsteams van alle onderwijsniveaus). De respondenten kunnen hun tevredenheid uiten op een tienpuntenschaal per stelling. Ook is er ruimte voor feedback en suggesties. Op die manier brengen we de noden van onze scholen, centra en academies systematisch en doelgericht in kaart, ingebed in onze systematiek van kwaliteitszorg, zoals beschreven in 5.2.

In november 2021 namen we de bevraging af in alle onderwijsniveaus van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs, n.a.v. het in voege treden van het begeleidingsplan 2021-24. Alle directies en beleidsteams zijn aangeschreven. De responsgraad was hoog. Meer dan 400 S/C/A hebben geantwoord, ruim de helft van onze instellingen. De responsgraad was het hoogst in het secundair onderwijs en het basisonderwijs, iets lager in het deeltijds kunstonderwijs. We gaan ook na op welke manier we S/C/A bereiken en hoe frequent die contacten zijn.

Parallel hiermee hebben we onze eigen begeleiders bevroegd. Hun inschatting toetsen we af aan de resultaten van de klantenbevraging. Beide bevragingen samen geven een rijk en gedifferentieerd beeld van onze begeleidingspraktijk. Ze geven richting aan de evaluatie en bijsturing van het begeleidingsplan en aan het toekomstplan van OVSG. De bevragingen zijn anoniem en volgens de regels van GDPR uitgevoerd.

Resultaten

We hebben de resultaten uitvoerig geanalyseerd en teruggekoppeld. Er zijn algemene en niveau-specifieke rapporten opgemaakt en via onze kanalen bekendgemaakt.

De gemiddelde scores van klanten en medewerkers liggen doorgaans dichtbij elkaar. Dit betekent dat de perceptie van de klanten aansluit bij de eigen perceptie van de pedagogische begeleidingsdienst,

---

⁵ Zie verslaggeving in Imago nr.3 2022 + interne documenten met toelichting van de methodologie en uitgebreide rapportage (algemeen en per onderwijsniveau)

zowel voor de realisatie van onze visie op begeleiden als van de inhoudelijke speerpunten van het begeleidingsplan.

Contact en bereik

We bereiken onze scholen, centra en academies (S/C/A) via ontmoetingsdagen, netwerken, vormingsdagen en begeleidingstrajecten maar ook via mail, digitaal overleg en telefonisch contact. We zijn ondertussen vertrouwd met digitale contactmomenten en webinars.

Klantgericht maatwerk scoort het hoogst

We werken graag klantgericht en op maat. De begeleiders van OVSG nemen een coachende houding aan die instellingen in hun eigen kracht versterkt. Ze ondersteunen op maat, met respect voor de eigenheid van school, centrum of academie. Langdurige trajecten hebben het meest effect.

Ook helpen de begeleiders bij het ontwikkelen van een eigen kwaliteitszorgbeleid en bij het stellen van hoge verwachtingen voor alle leerlingen.

Bij heel veel klanten is er een grote tevredenheid over de vraaggestuurde werking. Scholen kunnen vaak ook zelfstandig aan de slag. Ze weten waar en wanneer ze een beroep kunnen doen op de pedagogische begeleiding. In de steden Gent en Antwerpen doen scholen voor veel zaken eerder een beroep op de eigen stedelijke begeleidingsdienst. Scholen hebben daarnaast eigen expertise die ze inzetten of ze gaan soms te rade bij andere (externe) experts.

De begeleider doet ertoe

De nabijheid, continuïteit, betrokkenheid en bereikbaarheid van de pedagogische begeleiding is zeer belangrijk. Veel staat of valt met de persoon van de begeleider, zijn/haar expertise, aanspreekbaarheid, luisterend oor. Er is vraag naar stabiliteit om de vertrouwensband te bewerkstelligen. Personeelwissels bij de begeleiding bemoeilijken soms dit proces.

Meer tijd op de werkvloer

Er is een groot begeleidings- en vormingsaanbod, maar het ontbreekt scholen/centra/academies aan tijd en energie om met alles wat aangeboden wordt aan de slag te gaan. Klanten vragen uitdrukkelijk aan de begeleiding om voeling te houden met de dagdagelijkse praktijk en op de werkvloer aanwezig te zijn, dichtbij de leraar, tot op de klasvloer.

Maak het praktisch en concreet

Klanten hebben nood aan concrete handvaten, instrumenten, stappenplannen, sjablonen, beknopt, krachtig en to-the-point. Goede praktijkvoorbeelden kunnen inspireren. Het is belangrijk om materialen snel terug te vinden. Veel klanten missen een inspirerende website, met concrete materialen en tools en vragen naar toegankelijke werkinstrumenten om de planlast te verminderen;

Groeikansen

De implementatie van digitale didactiek in het brede pedagogisch-didactisch denken op school- en klasniveau kan zeker nog sterker. Scholen vragen naar het delen en borgen van goede praktijken, via hospiteerbeurten of netwerken. Ook het praktisch ontsluiten en snel terugvinden van materialen op de website is een terugkerende vraag. De vraag om scholen te ondersteunen om diversiteit positief te benutten duikt regelmatig op.

Aan de slag met de resultaten

We communiceerden intern en extern over de resultaten, via Imago,⁶ e-zines, ontmoetingsdagen en dienstoverleg. De verschillende onderwijsniveaus en diensten gingen met de resultaten concreet aan de slag en maakten werk van een aantal actiepunten. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

---

⁶ Lees: "De begeleider doet ertoe" in ons tijdschrift Imago XXI/3 (maart 2022)

- onze aanwezigheid op de klasvloer en het direct contact met de onderwijsprofessionals binnen de S/C/A verhogen;
- materialen consequent ontsluiten, deze praktijkgericht vertalen en concreet inzetten op de klasvloer met o.a. een nieuwe website
- vanuit een coachende basishouding begeleiden, met respect voor de eigenheid en de context.
- pro-actief inzetten op omgaan met groeiende diversiteit en actief meewerken aan doelgericht implementeren op de werkvloer.

2.2.3. Systematisch overleg als informatiebron

Daarnaast halen we ook heel wat info over noden en prioriteiten uit ontmoetingsdagen en schoolbezoeken. Aan de hand van een gespreksleidraad hebben we met al onze instellingen hun vragen en noden besproken

We werken nauw samen met OVSGplus, [de afdeling binnen OVSG](#) die mee instaat voor de nascholing en professionalisering van onze onderwijsinstellingen en personeelsleden. Op basis van de evaluaties van deze professionalisering concluderen we dat de functietrajecten (gericht op specifieke functieprofielen), de thematrajecten die ontwikkeld zijn in wisselwerking met de begeleidingsdienst rond onze speerpunten uit het begeleidingsplan 2021-24, en de vormingsinitiatieven voor het kleuteronderwijs een belangrijk aandeel vormen.

We houden systematisch de vinger aan de pols met een delegatie van onze directies van de diverse niveaus via directeurenplatforms en het overleg met de mandaathouders CLB/POC. Via intern en extern overleg worden alle belangrijke beleidsthema's opgevolgd. Hiervoor werkt de pedagogische begeleiding nauw samen met de koepelwerking (belangenbehartiging) van OVSG.

Een ronde van de besturen door de directie en overleg met de onderwijsdiensten van de grootsteden Gent, Antwerpen en Brussel bracht de noden van onderwijsinstellingen in een grootstedelijke context op de voorgrond. Deze noden zijn specifiek benoemd en opgenomen in de operationele doelen van dit nieuwe begeleidingsplan.

2.3. Relevante maatschappelijke evoluties en beleidsverwachtingen

We screenen heel wat publicaties van stakeholders en onderwijsactoren, VLOR-adviezen, (zie uitgebreide literatuurlijst in bijlage). Hieruit destilleren we relevante thema's waarop we met onze begeleiding prioritair inzetten. Ook leggen we de link met de beleidsverwachtingen die de overheid formuleert.

2.3.1. Armoede en kansenbevordering

Ongeveer 1 op 5 kinderen heeft het thuis materieel moeilijk. In Vlaanderen groeit 12% op in een gezin met een inkomen onder de armoedegrens⁷. In het Brussels hoofdstedelijk gewest ligt dit rond de 30%. Wanneer we kijken naar de groep leerlingen met een migratieachtergrond, verhoogt dit aandeel naar 40%. Uit OESO onderzoek blijkt dat vooral de afstand tussen de school- en de thuiscultuur leidt tot ongelijke onderwijsresultaten. Onderzoek toont aan dat jongeren uit gezinnen met een lagere socio-economische status een verhoogd risico lopen op een problematische schoolloopbaan. Armoede blijft ook in de toekomst een cruciale uitdaging, onderwijs slaagt er onvoldoende in om mensen uit de armoede te tillen. Vanuit dit perspectief willen we in het stedelijke en gemeentelijk onderwijs optimale kansen creëren voor alle lerenden. Kansenbevordering in de S/C/A ondersteunen is een belangrijk aandachtspunt in onze opdracht als pedagogische begeleidingsdienst.

---

⁷ <https://www.armoedecijfers.be/>

<i>Onderwijsniveau⁸</i>	Gemiddeld aandeel indicator leerlingen thuistaal niet-Nederlands		Gemiddeld aandeel indicator leerlingen moeder geen diploma SO		Gemiddeld aandeel indicator leerlingen studietoelage	
	OVSG	Vlaams gemiddelde	OVSG	Vlaams gemiddelde	OVSG	Vlaams gemiddelde
<i>Basisonderwijs</i>	26,7%	24,1%	22,5%	20,4%	39,2%	38,7%
<i>Secundair Onderwijs</i>	32,2%	19,5%	37%	22,7%	52,4%	40,4%
<i>Deeltijds beroepsonderwijs of CLW</i>	47,1%	32,8%	63,5%	55,6%	67,8%	69,4%

In de aandacht voor kansenbevordering, is en blijft taal een cruciale sleutel. Het hoge aantal leerlingen dat aantikt op de indicator ‘thuistaal niet-Nederlands’ bevestigt dat het belangrijk is om hierin te investeren. Voor veel leerlingen blijven taalarmoede en taalachterstand een ernstige barrière om aansluiting te vinden bij goed onderwijs en vorming. Voor scholen is het belangrijk om een talenbeleid te ontwikkelen met specifieke aandacht voor de basisgeletterdheid van alle leerlingen, inclusief niet-Nederlandstaligen, en voor meertaligheid. Zo zorgen we ervoor dat ook op talig vlak aan de nodige randvoorwaarden voor een volwaardige participatie wordt voldaan.

Gemiddeld halen onze scholen een hogere score op de SES-kenmerken dan het Vlaamse gemiddelde. Dit is vooral het geval voor het secundair onderwijs en het deeltijds beroepssecundair onderwijs. Als we de cijfers voor onze scholen in het Brussels hoofdstedelijk gewest afzonderlijk bekijken valt op dat deze cijfers nog significant veel hoger liggen, zowel in basisonderwijs als in secundair onderwijs. Om die redenen kozen we ervoor om dit de nodige aandacht te geven en dit thema mee te nemen in ons nieuwe begeleidingsplan.

<i>Onderwijsniveau⁹</i>	Gemiddeld aandeel indicator leerlingen thuistaal niet-Nederlands	Gemiddeld aandeel indicator leerlingen moeder geen diploma SO	Gemiddeld aandeel indicator leerlingen studietoelage
<i>Basisonderwijs</i>	82.1%	43.4%	58.8%
<i>Secundair Onderwijs</i>	87,50%	61.2%	57.6%

We formuleren heel wat doelen met betrekking tot kansrijk school maken en kansenbevordering, zowel voor het reguliere onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs als de CLB's (zie hoofdstuk 4). Vanuit een actief-pluralistische mindset ontwikkelden we de ‘Krachtlijnen voor een kwaliteitsvol beleid op leerlingbegeleiding’¹⁰ We gaan ervan uit dat kwaliteitsvolle leerlingbegeleiding de totale ontwikkeling van alle leerlingen bevordert, hun welbevinden verhoogt, vroegtijdig schoolverlaten voorkomt en meer gelijke onderwijskansen creëert. Op die manier draagt het bij tot het functioneren van de leerling in de schoolse en maatschappelijke context.

Ook de POC-CLB draagt kansenbevordering hoog in het vaandel. Kansenbevordering zien we niet als een apart thema, maar eerder als een kijk- en werkwijze binnen de vier begeleidingsdomeinen. Daarom brengen we kansenbevordering als een geïntegreerd geheel binnen in de verschillende fora die gelinkt zijn aan de begeleidingsdomeinen.

- Om de medewerkers hierop blijvend te attenderen, wordt er tweemaandelijks een netoverschrijdende ‘TIPs en TRICK Kansenbevordering’ geschreven, gericht op de signaalfunctie en consultatieve leerlingbegeleiding. Die worden in de netgebonden nieuwsbrieven voor CLB-medewerkers gepubliceerd.
- De netoverstijgende publicatie ‘Faire diagnostiek’ wordt tijdens het schooljaar 2022 – 2023 herwerkt met nieuwe wetenschappelijke inzichten en wordt vervolgens via de fora geïmplementeerd in de centra.

⁸ Bron: Dataloep 2020-21

⁹ Bron: Dataloep 2020-21

¹⁰ Intern document ‘Krachtlijnen voor een kwaliteitsvolle leerlingbegeleiding’, PBD OVSG 2021

- Tijdens het schooljaar 2022-2023 worden er door de aanspreekfiguren 'Oekraïne' materialen voor anderstalige nieuwkomers uitgewerkt. Na dit project worden de materialen nog verder geïmplementeerd in de centra door de netgebonden PBD's.

Gelet op het [rapport van het Rekenhof](#)¹¹ over de afstemming en toegankelijkheid van het DKO-aanbod en op het [advies van de VLOR](#)¹² over leerlingenbegeleiding en zorg in het deeltijds kunstonderwijs, blijft de PBD van OVSG extra inzetten op de ondersteuning van academies bij het opnemen van hun zorgopdracht. Hoewel hiervoor geen middelen ter beschikking zijn, moeten academies conform het referentiekader Onderwijskwaliteit toch instaan voor effectieve leerlingenbegeleiding en voor de ondersteuning van zorgleerlingen. De PBD begeleidt academies bij de opmaak van een visie op leerlingenbegeleiding en zorg en ondersteunt hen bij de implementatie ervan. Het zorgcontinuüm zoals dat in het leerplichtonderwijs wordt toegepast, is hierbij het uitgangspunt. Het is door onze begeleiders vertaald naar de specifieke context van het deeltijds kunstonderwijs. Om die begeleiding te realiseren stelt de PBD een aantal sjablonen en leidraden ter beschikking, organiseert ze een dko-eigen thematraject, worden specifieke vragen van academies door de ankers opgenomen en worden leraren met een specifieke zorgopdracht ondersteund op netwerkmomenten, ontmoetingsdagen, ondersteuningstrajecten enzovoort.

2.3.2. Beheersing van de Nederlandse taal als basis voor emancipatie

Een sterk Vlaams onderwijs heeft bij uitstek een sterk emanciperende kracht voor alle leerlingen. De beheersing van een rijke Nederlandse taal is daarbij essentieel, aldus het regeerakkoord:

*'Taal is de sleutel voor sterke onderwijsprestaties, voor volwaardige integratie maar evengoed voor de werkbaarheid in de klas. Daarom hebben we nood aan een Taalturbo Nederlands. Wie taalachterstand heeft, kan terecht in extra taalbadklassen Nederlands. Het is niet voldoende om alleen Nederlands te kennen als 'gebruikstaal'. Ook grammatica, zinsontleding en begrijpend lezen zijn belangrijk en horen thuis in de eindtermen van zowel basis- als secundair onderwijs. We bevorderen leesplezier Nederlands buiten de schooluren, in structurele samenwerking met bibliotheken (bv. door wijkbibliotheken een plaats in de school te geven) en culturele centra.'*¹³

PISA en PIRLS-onderzoeksresultaten brachten alarmerende cijfers over talenkennis en begrijpend lezen. We zetten hier doelgericht op in. Begrijpend lezen (en luisteren) staan hoog op onze agenda. We toetsen onze begeleidingspraktijk aan wetenschappelijk onderzoek hierover en werken vanuit wetenschappelijk onderbouwde kaders. Hierbij een aantal bronnen die wij gebruikten bij taaltrajecten en netwerken rond begrijpend lezen/luisteren:

- De beste lezers zitten in mijn klas¹⁴
- 'De schijnwerper op taal, taalondersteuning voor leerlingen die daar extra nood aan hebben' - en het bijhorende onderzoek. Dit project biedt handvatten om een wetenschappelijk onderbouwd taalintegratietraject te ontwerpen voor leerlingen die nood hebben aan taalsteun.¹⁵
- Effectief onderwijs in begrijpend lezen, acties voor beter leesbegrip en meer leesmotivatie – Taalunie¹⁶
- Sleutels voor effectief begrijpend lezen – VLOR¹⁷
- De vele kanten van leesbegrip – Thoni Houtveen¹⁸

¹¹ Publicatie Rekenhof: [Deeltijds kunstonderwijs. Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod](#) (Nederlandse kamer van 8 december 2021)

¹² Vlaamse Onderwijsraad: [Leerlingenbegeleiding en zorg in het deeltijds kunstonderwijs](#) (Raad Levenslang en Levensbreed Leren, advies van 8 maart 2022)

¹³ Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-24. Brussel, Vlaamse Regering.

¹⁴ [De beste lezers zitten in mijn klas! | OVSG](#)

¹⁵ <https://www.uantwerpen.be/nl/projecten/taaltrajecten/>

¹⁶ <https://taalunie.org/>

¹⁷ <https://www.vlor.be/publicaties/praktijkgericht-onderzoek/sleutels-voor-effectief-begrijpend-lezen>

¹⁸ <https://www.nro.nl/sites/nro/files/migrate/houtveen-van-steensel-de-la-rie-2019-reviewstudie-begrijpend-lezen.pdf>

De overheid introduceerde een taalscreening op het einde van de derde kleuterklas. Kinderen die een taalachterstand hebben, krijgen het advies om de derde kleuterklas te hernemen of ze volgen een taalintegratietraject met zo nodig een taalbadklas. Zo wil de overheid leerachterstand en schooluitval vermijden en kinderen gelijke kansen geven. Daarnaast verwijst het regeerakkoord naar de kennis van moderne vreemde talen als een belangrijke troef.

De resultaten van de taalscreening (Koala) zijn een belangrijk aandachtspunt. Het voorbije schooljaar 2021-22 hebben we - na afname van de taalscreening Koala - een bevraging gedaan bij de deelnemende scholen, per begeleider van de netwerken via Forms. Er werd gevraagd naar:

- het aantal deelnemers aan de taalscreening;
- het aantal kleuters die rood/oranje/groen scoorden op de taalscreening;
- per doel (**instructies begrijpen/verhalen begrijpen/vragen begrijpen/informatieve mededelingen begrijpen**) of de klasgroep boven of onder het Vlaamse gemiddelde scoorde;
- per doel (**instructies begrijpen/verhalen begrijpen/vragen begrijpen/informatieve mededelingen begrijpen**) of de klasgroep boven of onder de OKI-referentiegroep scoorde.

Deze bevraging hebben wij gebruikt om ons aanbod verder af te stemmen op de noden en context van de scholen om zo de onderwijskwaliteit te helpen versterken.

Uit de effectmeting en kwalitatieve nabespreking van onze lerende netwerken 'taalscreening en taalintegratie' hebben we een aantal groeikansen in kaart gebracht. We willen scholen ondersteunen om in te zetten op:

- het vormgeven van een doelgericht, systematisch en cyclisch taalintegratietraject;
- het vormgeven van een visie op meertaligheid binnen de scholen;
- het uitwerken van een talenbeleid.

De transfer van de inhoud van het netwerk tot op de klasvloer vraagt verdere ondersteuning. Aan de hand van deze bronnen hebben we de operationele doelen rond kansenbevordering en doelgerichte didactiek vorm gegeven.

2.3.3. Technologie en digitalisering doelgericht inzetten in een kennissamenleving

Een grote uitdaging voor ons onderwijs is de evolutie naar een door technologie gedreven kennissamenleving. We zien een arbeidsmarkt waar meer en meer vacatures blijven open staan, bedrijven hebben het moeilijk om geschoold personeel te vinden. Daarnaast zien we, vooral in stedelijke contexten, het aantal kleinschaligere lokale ondernemingen groeien en winnen initiatieven in het domein van de deeleconomie aan terrein. Hierbij is het belangrijk dat werknemers sterk zijn in probleemoplossend denken, dat ze de nodige creativiteit aan boord leggen en ondernemend zijn.

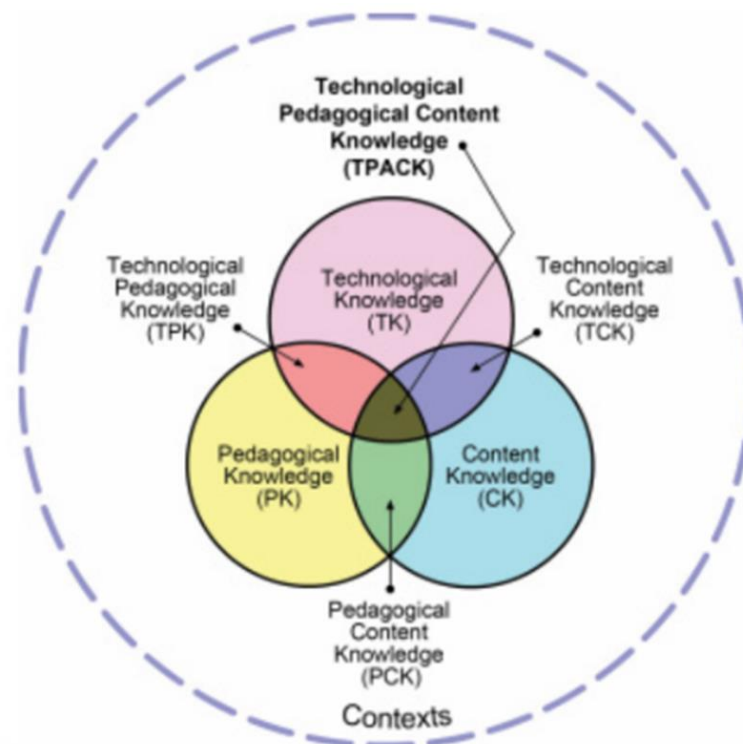
Het onderwijs moet leerlingen voorbereiden op jobs die nog niet bestaan en op een snel veranderende samenleving waaraan alle burgers actief mee vormgeven. Via STE(A)M-onderwijs ontwikkelen leerlingen 21ste-eeuwse vaardigheden zoals onderzoekend leren en werken, probleemoplossend denken, ondernemerschap, kritisch denken en sociaal-emotionele vaardigheden. STE(A)M-onderwijs biedt een hefboom om leerlingen competenties aan te reiken die nodig zijn om te functioneren in deze snel veranderende wereld. We voorzien dan ook in ons aanbod een thematraject rond STEM, waarbij navorming en begeleiding geïntegreerd worden.

Nieuwe ontwikkelingen, mee aangestuurd door technologische mogelijkheden, dwingen scholen om zich flexibel te organiseren en in te zetten op zelfsturend leren en verdere digitalisering. In de voorbije corona-jaren bleek dat het onderwijs nog niet helemaal klaar was en is voor deze omslag. Om de digitale omslag te realiseren, is het belangrijk dat leerkrachten enerzijds doelgericht digitale toepassingen kunnen inzetten om het leerproces van leerlingen te ondersteunen en anderzijds goed kunnen inschatten welke leerinhouden via digitale weg makkelijk of moeilijk te leren zijn. Er is nood aan digitale deskundigheid en visie over hoe digitalisering geïntegreerd moet worden in het curriculum. Via een reeks van acties binnen het thema 'digitale didactiek' willen we scholen ondersteunen bij het realiseren

van een innovatieve onderwijspraktijk waarin leerlingen uitgroeien tot digitaal geletterde burgers die actief deelnemen aan een technologisch snel veranderende samenleving.

Daarnaast is het belangrijk om bij de toenemende digitalisering ook in te zetten op het adequaat gebruik ervan. Digitale leermiddelen en werkvormen staan in dienst van de inhoud en het didactisch handelen van de leerkracht. De uitdaging ligt in het correct afstemmen van de digitale middelen om de les te verrijken en betekenisvol toe te passen om zo de pedagogisch-didactische impact te verhogen. Doelgerichte didactiek gaat immers steeds op zoek naar de meest geschikte didactische middelen (niet enkel digitale) om een doel te bereiken.

Onze begeleidingspraktijk oriënteert zich hiervoor op het wetenschappelijk onderbouwde TPACK model van Matthew Koehler en Punya Mishra (2006)¹⁹. Dit biedt een veel gebruikte leidraad om te komen tot een geïntegreerde aanpak waarbij zowel aan kennis van technologie, didactische kennis en vakinhoudelijke kennis (CK) wordt gewerkt. Succesvol lesgeven met behulp van digitale leermiddelen betekent dat er continu een balans wordt gezocht tussen deze drie aspecten. Ook zullen we de recent verschenen inspiratiegids over blended leren in het secundair onderwijs verbonden aan het onderzoeksrapport door Versmissen, F., Buelens, W., De Wever, et al. (2022) gebruiken in onze verdere uitwerking²⁰.

Ook van centra voor leerlingenbegeleiding wordt ten slotte verwacht dat ze meer datagedreven aan de slag gaan. Voor de CLB's zijn er twee concrete doelen: de werking van het centrum versterken en hun leerlingenbegeleiding versterken. Hier zetten we zeer gericht op in door de lerende netwerken voor directies en coördinatoren en door een traject datageletterdheid voor de medewerkers van de centra en dit in functie van hun signaalfunctie.

¹⁹ Mishra, P. & Koehler, M.J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A new framework for teacher knowledge. *Teachers College Record*. 108(6), 1017-1054

²⁰ Versmissen, F., Buelens, W., De Wever, B., Rotsaert, T., Schellens, T., Tondeur, J., Surma, T., Valcke, M., & Vanderlinde, R., (2022). *Blended learning in het Vlaams secundair onderwijs: Van noodzaak naar structurele implementatie*. Onderwijskundig Beleids- en Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek. Onderzoeksrapport.

2.3.4. Werken aan onderwijskwaliteit via curriculumimplementatie

Vlaanderen vernieuwt de eindtermen voor het basisonderwijs, het secundair onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs aan een sneltempo. Eindtermen bepalen wat een leerling op het einde van het schooljaar minimaal moet kennen en kunnen.

De **onderwijsdoelen DKO** werden vastgelegd en vertaald in leerplannen. Hierbij ligt de focus op de academie-eigen vertaalslag en implementatie van deze nieuwe leerplannen. Voor de implementatie ervan zetten we volop in op digitale tools (DKO-KOMPAS).

Voor het **secundair onderwijs** is het beleidstraject gelopen en de modernisering wordt stap voor stap ingevoerd sinds 1 september 2021. Het Grondwettelijk Hof heeft echter met het arrest van 16 juni 2022 de nieuwe eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs vernietigd. Ze motiveren deze beslissing met de vaststelling dat de eindtermen te gedetailleerd zijn en de haalbaarheid niet gegarandeerd wordt. Het effect van de vernietiging gaat pas in na het schooljaar 2024-2025. Tot en met het schooljaar 2024-2025 blijven de nieuwe eindtermen nog van kracht.

Vanuit OVSG participeren we aan het overleg over de eindtermen. We willen gericht meewerken aan het herschrijven van de eindtermen en bekijken dit traject vanuit een brede generalistische blik.

Voor het **basisonderwijs** staan we aan het begin van dit proces. Het is nog niet duidelijk in hoeverre de vernietiging van de eindtermen van het secundair onderwijs repercussies zal hebben op de eindtermen basisonderwijs. Dat wil zeggen dat curriculumimplementatie minstens de volgende vijf schooljaren hoog op de agenda blijft staan.

De interne projectgroep curriculum maakte in de voorbije periode werk van een niveau-overstijgend onderwijsconcept. Dit werd inhoudelijk doorvertaald in nieuw ontwikkelde materialen, specifiek voor de verschillende onderwijsniveaus.

2.3.5. Toetsen in functie van kwaliteitsontwikkeling - datageletterdheid

Vlaanderen, dat vroeger aan de top stond voor leesvaardigheid, wiskundige geletterdheid en wetenschappelijke geletterdheid in internationaal onderzoek, daalt de laatste jaren meer naar de middenmoot. Ook de peilingsproeven in het basisonderwijs en secundair onderwijs tonen een dalende beheersing van de eindtermen.²¹

Om een mogelijk antwoord te bieden aan de bezorgdheid over de evolutie van de onderwijskwaliteit zullen centrale toetsen geïmplementeerd worden in Vlaanderen. Elke leerling zal in de loop van het leerplichtonderwijs vier keer zo'n centrale toets afleggen: aan het einde van het 4de en het 6de leerjaar van de lagere school en aan het einde van het 2de en 6de jaar van het secundair onderwijs. De overheid verwacht dat de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG de onderwijskwaliteit van haar onderwijsinstellingen op systeemniveau monitort en haar ondersteuningsinitiatieven hierop afstemt.

In dit kader participeerden we aan een ad-hoc werkgroep van onderwijsinspectie en PBD's om afstemming te zoeken over de verplichte begeleiding na Vlaamse toetsen en om een ontwerp uit te werken voor het high-level forum over welke scholen beschouwd kunnen worden als 'laag presterende scholen', hoe scholen die 'laag presteren' op de Vlaamse toetsen toegeleid zullen worden naar een begeleidingstraject en welke rol de onderwijsinspectie daarbij opneemt.²²

Hiernaast verwacht de overheid dat scholen hun eigen resultaten en leerlingenevaluaties analyseren en het schoolbeleid op basis hiervan bijsturen en bepalen. We plaatsen dan ook 'datageletterdheid' centraal in dit begeleidingsplan.

---

²¹ Uit visietekst steunpunt centrale toetsen: *De centrale toetsen stellen ons in staat om het onderwijsleerproces van alle leerlingen in Vlaanderen systematisch te monitoren en meer inzicht te verwerven in effectief onderwijs. De resultaten van peilingen en internationale metingen zoals PIRLS, PISA en TIMSS zijn immers verontrustend: de afgelopen jaren dalen de toetsresultaten van leerlingen in Vlaanderen voor onder andere wiskunde en Nederlands* (De Meyer et al., 2020; Dockx, et al., 2019; OECD, 2016).

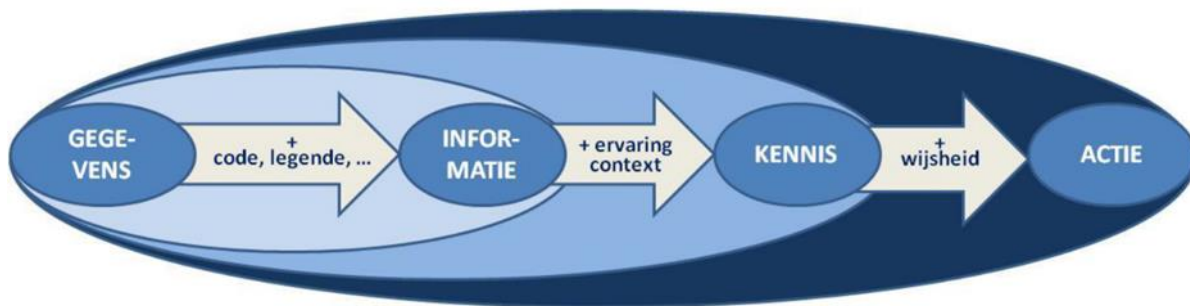
²² Zie document 'Verplichte begeleidingstrajecten voor laag presterende scholen op de Vlaamse toetsen (VT): oplevering werkgroep onderwijsinspectie - pbd's' (mei 2022)

OVSG kan daarbij bouwen op zijn jarenlange ervaring in het ontwikkelen van gevalideerde toetsen. De OVSG-toets²³ en de Toetswijzer²⁴ zijn belangrijke instrumenten en hefboomen om scholen te ondersteunen in hun interne kwaliteitszorg en onderbouwde informatie aan te reiken om geïnformeerde keuzes te maken. Door in te zetten op een kwaliteitsvolle toetswerking wordt de impact op het onderwijsveld en de onderwijskwaliteit nog versterkt. Met een brede digitalisering van de OVSG-toets stimuleren we scholen om hun werking te digitaliseren en met de verfijning en brede uitrol van schoolfeedbackrapporten op maat van de individuele school bieden we rijke informatie aan voor een data-onderbouwd schoolbeleid.

Aan deze informatie koppelen we een begeleidingsaanbod dat scholen ook ruimer ondersteunt in hun groei naar datageletterdheid. Door materiaal en ondersteuning aan te bieden aan onze schoolteams rond doelgericht datagebruik, kunnen wij als begeleidingsdienst een hefboom bieden aan de school om data onderbouwde schoolontwikkeling waar te maken. Hoe we omgaan met de data van de OVSG-toets en de scholen ondersteunen via feedbackrapporten hebben we in publicaties en op diverse fora toegelicht²⁵. De nieuwe stafdienst voor Kwaliteit en Innovatie van onze PBD zet hier uitgebreid op in.

Uit intern onderzoek (Zutterman, 2018) en analyses van begeleidingspraktijk ervaren we datageletterdheid als een permanente werf. Een handzaam kader om dit proces gestalte te geven vinden we in het schema 'Via gegevens en informatie naar actie' (Van Gasse, et. Al., 2015). Dit schema helpt taal te geven aan het proces dat s/c/a doorlopen om data-onderbouwd tot actie te komen en biedt kansen om de rol van de pedagogisch begeleiding hierbij te accentueren.

Figuur 1: Via gegevens en informatie naar actie

Om scholen te ondersteunen om dit proces cyclisch en systematisch te doorlopen, maken we gebruik van de Datateam Methode²⁶. Deze methode is een stapsgewijs begeleid proces voor scholen om data effectief te gebruiken om concrete vraagstukken op te lossen en zo hun onderwijs te verbeteren. Als pedagogisch begeleiding hebben we een uniek partnerschap met onze S/C/A waarbij we vanuit onze vertrouwensrol en ontwikkelingsgericht ondersteunen.

²³ Zie <https://www.ovsg.be/ovsgtoets>

²⁴ Zie <http://www.toetswijzer.be/>

²⁵ Zie sessie 'Begeleid datagebruik uit gestandaardiseerde, gevalideerde toetsen als hefboom voor schoolontwikkeling: de OVSG-toets' op [Inspiratiedag School hartje onderzoek 28 april 2022](#)

²⁶ Schildkamp, Handelzalts, A., Poortman, C. L., Leusink, H., Meerdink, M., Smit, M., Ebbeler, J., & Hubers, M. D. (2017). *De Datateam @ Methode*. Springer International Publishing AG.

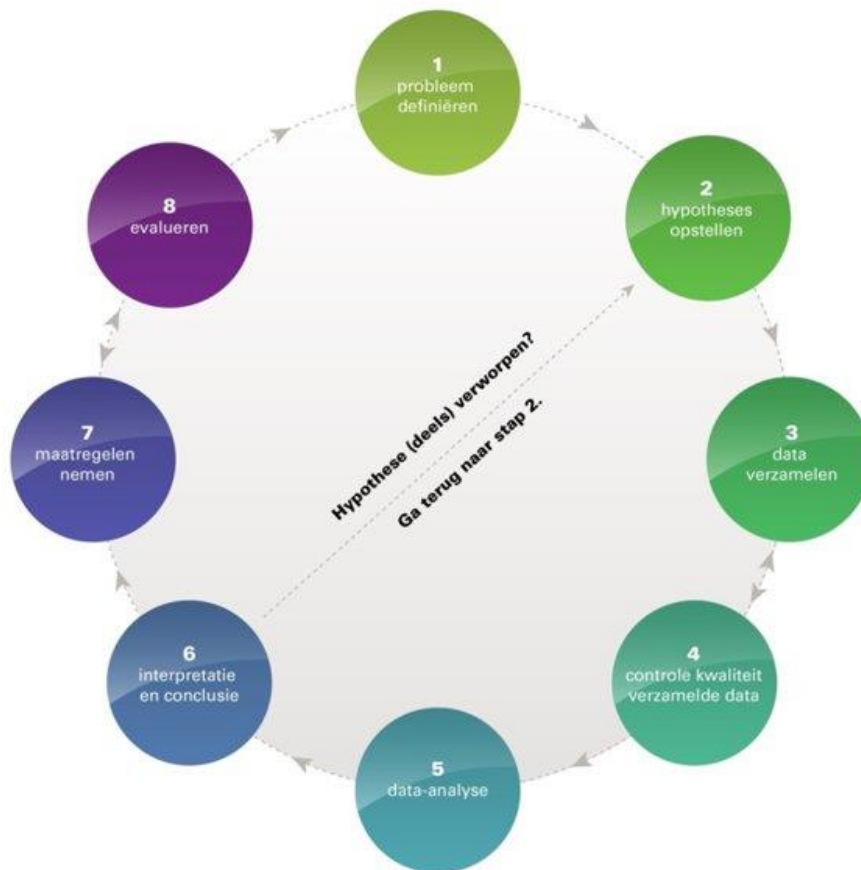

Fig. De datateam methode®

Voor de toepassing hiervan verwijzen we naar de operationele doelen en beleidsprioriteiten in hoofdstuk 4.

2.4. Resultaten doorlichtingen inspectie

Tijdens het schooljaar 2018-2019 en 2019-2020 werden 149 van onze scholen doorgelicht. De inspectie gaf een gunstig advies aan 58% van onze scholen, gaf aan 35% van onze scholen een gunstig advies met tekortkomingen en aan 7% een ongunstig advies. Op basis van de resultaten m.b.t. de kwaliteitsontwikkeling in onze scholen concluderen we dat we in onze begeleidingsinterventies in de toekomst sterker moeten focussen op “het onderwijskundig beleid” en “de systematische en betrouwbare evaluatie van de eigen kwaliteit” van onze scholen. Dat nemen we op binnen ons klantgericht maatwerk.

Voor de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk in de doorgelichte scholen van het gewoon basisonderwijs stellen we vast dat de scholen nagenoeg over de hele lijn voldoende kwaliteit leveren. Het leer- en ontwikkelingsgericht aanbod, de feedback en de leerlingenevaluatie blijven echter een uitdaging. Binnen hun onderwijsleerpraktijk zetten onze scholen in hun beleid sterk in op welbevinden en een aangenaam leer-en leefklimaat. Wat betreft de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk in de doorgelichte scholen voor buitengewoon onderwijs stellen we vast onze scholen op heel wat aspecten in verschillende fasen van de handelingsplanning niet voldoen aan de verwachtingen. Om hieraan tegemoet te komen, nemen we heel concreet een aantal acties op die onze scholen ondersteunen op het vlak van hun onderwijskundig beleid (zie verder, klantgericht maatwerk) en die onze scholen Buitengewoon Onderwijs ondersteunen bij het voeren van een kwaliteitsvolle handelingsplanning.

In het schooljaar 2020-2021 zijn omwille van de coronacrisis geen gewone doorlichtingen uitgevoerd door de inspectie. Een aantal scholen kregen evenwel een ondersteunend bezoek door de inspectie. Dit ondersteunend bezoek als onderdeel van het gedifferentieerd doorlichten legde de klemtoon op reflectiegesprekken en feedbackgesprekken met onze leden.

De groeikansen die de inspectie uit dit werkingsjaar haalt, tonen duidelijke parallellen met de noden die wij zelf vaststellen in het veld. Onder andere: het systematisch en cyclisch evalueren van acties, het structureel borgen en bijsturen van kwaliteit, het opstellen en vormgeven van doelgerichte en samenhangende maatregelen en afspraken en het beleidsvoerend vermogen, waarbij de inspectie de nadruk legt op het inzetten op beleidsteams.

3. Visie op begeleiding - begeleidingspraktijk

Pedagogische begeleiding ²⁷ omschrijven we als:

- een activiteit van de PBD op vraag of als aanbod,
- ontwikkeld, gegeven en/of gefaciliteerd door een of meerdere begeleiders,
- van korte of langere duur,
- ingebed in een schoolnabije relatie.

Het doel van deze begeleiding is individuele competenties en teamcompetenties en/of de school als organisatie verder te versterken (zie decretale kernopdrachten). Op die manier kan de onderwijskwaliteit worden verhoogd waardoor (aspecten van) de totale ontwikkeling van leerlingen worden bevorderd.

We bieden een brede waaier aan vormen van begeleiding: van eenmalige activiteiten (bv. coaching, nascholingen of intervisie-sessies) tot langlopende trajecten (bv. lerende netwerken, thematrajecten of professionele leergemeenschappen). De keuze voor een bepaalde begeleidingsvorm is afhankelijk van de urgentie, de doelgroep en de te realiseren doelen.

3.1. OVSG-visie op pedagogisch begeleiden

Een geïntegreerde en doorleefde visie op begeleiden geeft richting aan ons handelen en onderbouwt de werking van de pedagogische begeleiding van OVSG.

Als onderbouwing van deze visie verwijzen we naar de uitgebreide en wetenschappelijk getoetste [Visie van OVSG op begeleiden](#):

Begeleiden betreft het primaire proces van het ondersteunen op meso- en microniveau van onderwijsprofessionals en CLB-medewerkers, zowel individueel als in teams. Indien nodig bieden begeleiders, naast de ondersteuning van het handelen en de leerprocessen van onderwijsprofessionals en CLB-medewerkers, ook ondersteuning op sociaal-emotioneel vlak in functie van het bereiken van de vooropgestelde leerdoelen. Het primaire proces van begeleiden heeft tot finaal doel het creëren van positieve effecten voor diverse onderwijsactoren. Hierdoor wordt de onderwijskwaliteit van onderwijsinstellingen en de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding door CLB's geoptimaliseerd.

Concreet betekent dit voor de OVSG-aanpak van begeleidingstrajecten ...:

1. Op maat en lokaal nabij

We vertrekken vanuit de specifieke context van school, centrum, academie (S/C/A) en nemen deze als uitgangspunt voor het traject. Essentieel hierbij is het opbouwen en verankeren van een vertrouwensrelatie met de S/C/A en het respecteren van het eigen (artistiek-) pedagogisch project. Dit resulteert in een houding die zoekt naar een gepast evenwicht tussen nabijheid en afstand, met het

²⁷ Deze definitie werd geformuleerd in samenspraak met de stakeholders n.a.v. het OBPWO onderzoek 'effectmeting van doelgerichte begeleidingsinterventies'

oog op duurzame begeleiding. De ankerfiguur neemt dit in eerste instantie op en coördineert het traject.

2. Vertrouwend in groeikracht

De grondhouding van de begeleider wordt gekenmerkt door gelijkwaardigheid, respect en geloof in de groeikracht. We ondersteunen de beleidskracht van de S/C/A en leggen eigenaarschap en regierol, (richting, prioritering, keuzes) bij de S/C/A zelf. De werking van de pedagogische begeleidingsdienst is erop gericht de scholen te ondersteunen in hun groeiproces, en niet het roer over te nemen.

Vanuit overleg leggen we engagementen vast en expliciteren de specifieke rollen van directie, team, leerkracht en van de pedagogische begeleiding. We maken afspraken over verslaggeving, communicatie en participatie met het oog op het vergroten van beleidsvoerend vermogen, competentieontwikkeling, draagvlak en draagkracht.

3. Samen lerend (en vernieuwend)

We zijn allen 'lerenden' en vormen samen een leergemeenschap. In deze optiek hanteren we een brede blik op professionalisering waarbij we nascholingsaanbod, begeleidingsaanbod, het leren in netwerken, professionele leergemeenschappen en schooloverstijgende trajecten gericht en in hun samenhang kunnen inzetten. We hebben oog voor vernieuwing en introduceren innovaties om het groeiproces en beleidsvoerend vermogen te versterken en de onderwijskwaliteit te verhogen.

4. Gericht en met ambitie

Bij elk traject zetten we in op het samen formuleren van concrete, observeerbare, haalbare doelen en gewenste effecten. We situeren deze binnen het Referentiekader Onderwijskwaliteit (rOK). We zetten een tijdslijn uit. We definiëren rollen en maken werkafspraken. We bieden ondersteuning om het reflectief vermogen en de eigen kwaliteitszorg van S/C/A te bevorderen, met duurzame effecten op de klas- en werkvloer als resultaat.

3.2. Beschrijving van de begeleidingspraktijk

We werken binnen de klantgerichte dienstverlening school-/academie-/centrumnabij, op maat van de specifieke context, en houden rekening met urgente noden.

Zeker **bij langere begeleidingstrajecten en het begeleiden na doorlichting**, waarbij we samen met de S/C/A op pad gaan om een duurzaam veranderingstraject op te zetten, is de vertrouwensrelatie met de S/C/A cruciaal. Dit impliceert dat we onze begeleidingsaanpak afstemmen en inhouden differentiëren volgens hun specifieke noden en context.

Om die visie te kunnen waarmaken, werken we met **ankerfiguren per school/centrum/academie**.²⁸ Zij zijn eerste aanspreekpunt voor instelling en bestuur. Ze capteren signalen, noden en beluisteren de individuele vragen van S/C/A of bestuur. Ze staan in voor de vertrouwensrelatie en verbondenheid van S/C/A met OVSG. Ze zijn de kritische vriend van de school en schoolbestuur. De ankerfiguur heeft het helikopterzicht en staat mee in voor de integrale benadering van de ondersteuning binnen de S/C/A. De ankerfiguur faciliteert om S/C/A met de juiste begeleider, persoon of dienst van OVSG/ POC in contact te brengen.

We visualiseren onze aanpak in de **begeleidingsflow**²⁹. Hierin verduidelijken we de stappen van een ondersteuningsproces. Kwaliteit realiseren is een proces dat nooit af is. De pedagogische begeleiding van OVSG ondersteunt scholen, centra en academies bij elke stap van het proces.

---

²⁸ We verduidelijken de rol van de ankerfiguur in het interne [document 'Rol van de ankerfiguur binnen de PBD/POC van OVSG'](#)

²⁹ Onze begeleidingsflow wordt geëxpliciteerd op de website van OVSG (<https://www.ovsg.be/pedagogische-begeleiding>) en op de interne 'De Gids voor duurzaam begeleiden', de digitale bibliotheek voor onze medewerkers van de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG.

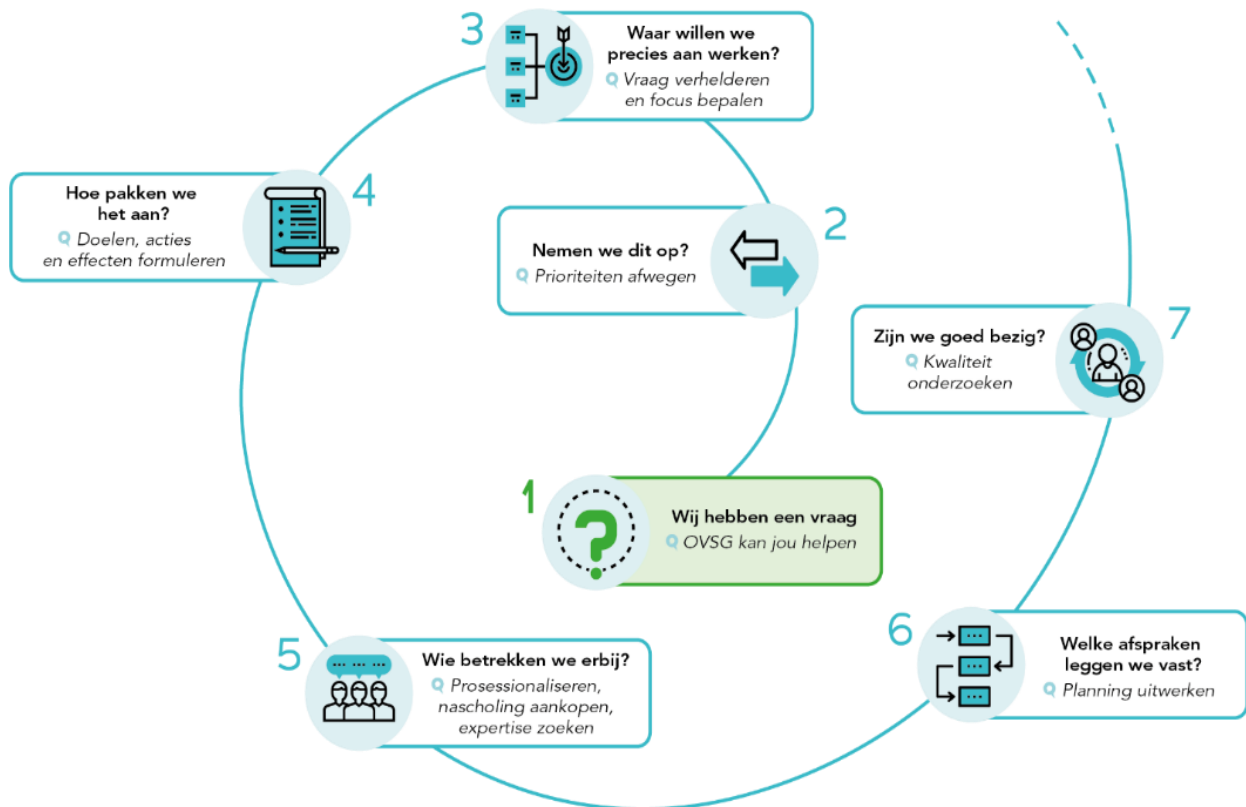

Fig. Begeleidingsflow OVSG

We ontwikkelen heel wat materialen om zowel aanpak als inhoud van begeleidingstrajecten stapsgewijs, kwaliteitsvol en in samenwerking met de doelgroep vorm te geven (sjablonen). De ontwikkeling van deze instrumenten ligt in handen van de werkgroep duurzaam begeleiden, waarin vertegenwoordigers van de verschillende onderwijsniveaus onder impuls van de studie- en ontwikkelingsdienst relevante materialen ontwikkelen en deze aftoetsen aan de praktijk.

Het **kwaliteitskader** van OVSG is de toetssteen om begeleidingsinterventies systematisch en kwaliteitsvol vorm te geven:

OVSG Werken aan kwaliteit

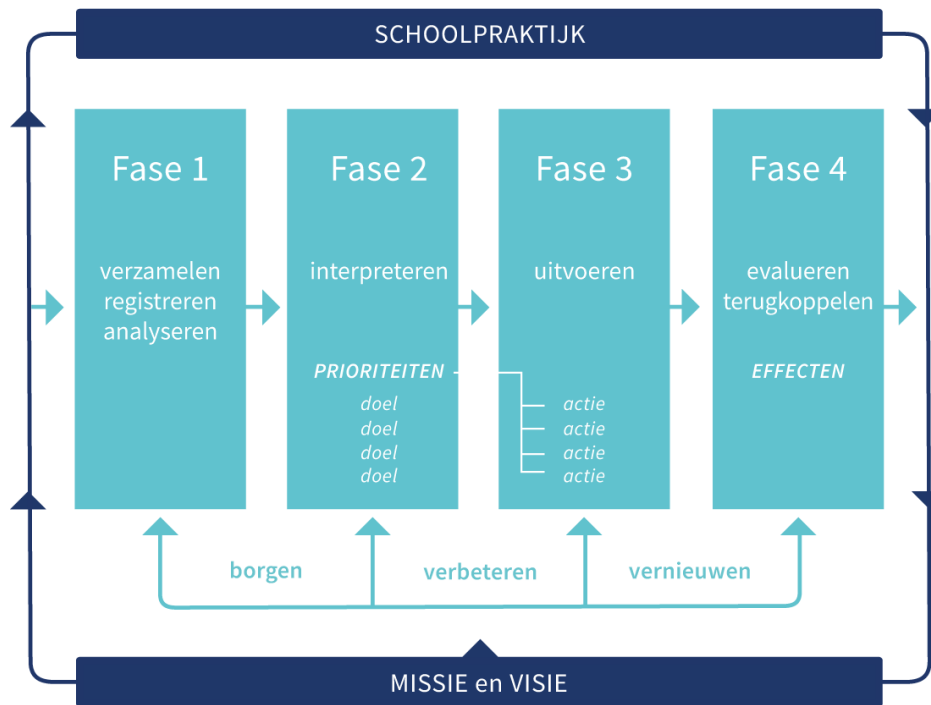

Fig Kwaliteitskader OVSG

Vanuit onze 'Krachtlijnen voor een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding' bieden we handvatten om scholen, centra en academies te ondersteunen bij de uitwerking van een kwaliteitsvol beleid op leerlingenbegeleiding, conform de decretale principes.

De school, het centrum, de academie voert, samen met haar partners binnen een continuüm van zorg, een beleid op leerlingenbegeleiding vanuit een geïntegreerde benadering van de vier begeleidingsdomeinen: onderwijsloopbaan, leren en studeren, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg. In de visualisatie van het 'Rad Kansenbevordering' verduidelijken we hoe ons denken en handelen kansen kan bevorderen voor alle lerenden en in het bijzonder voor de meest kwetsbare.

Fig. Rad Kansenbevordering, OVSG 2021

Alle informatie, materialen en sjablonen voor de begeleidingspraktijk worden ontsloten via de digitale **Gids voor begeleiders** en de **Kom.van.Pas-map** (met folders en visuals over de begeleidingspraktijk) voor onze begeleiders. Startende begeleiders volgen een (tweejarig) Startwijkstraject (zie professionalisering in hoofdstuk 5) dat hen wegwijs maakt in de eigen begeleidingspraktijk van OVSG en hun begeleiderscompetenties aanscherpt.

Onze klanten vinden info over de begeleidingspraktijk en de werkingscode op de website van OVSG: <https://www.ovsg.be/pedagogische-begeleiding>.

3.3. Ontwikkeling van een relevant aanbod

Onze begeleidingsinterventies situeren zich op een continuüm tussen een eenmalige en korte interventie tot een intensief langdurig traject, afhankelijk van de leervraag of nood van de S/C/A in kwestie

Inhoudelijk nemen we het idee om samen leergemeenschap te vormen, de lerende school, de lerende PBD, als uitgangspunt: **Samen leren, samen groeien**.

We werken op maat en lokaal nabij, maar zoeken ook naar efficiëntiewinst en de meerwaarde van leergemeenschappen vormen. Een belangrijke methodiek voor ons zijn lerende netwerken. Hiervoor hebben we ook een **referentiekader en leidraad voor lerende netwerken** ontwikkeld, zodat onze begeleiders doelgericht aan de slag kunnen in lerende netwerken.³⁰

Deze leidraad biedt de begeleiders een gedeeld begrippenkader en een praktische leidraad i.v.m. lerende netwerken binnen het professionaliseringscontinuüm van onze PBD.

De leidraad is gebaseerd op literatuurstudie maar ook op eigen ervaringen in de begeleidingspraktijk. Met deze leidraad willen we uiteindelijk verder gaan dan louter inspireren. Deze tekst is ontstaan door onze praktijk tegen het licht van de wetenschap te houden en kan vervolgens zelf fungeren als leidraad voor onze begeleidingspraktijk. De leidraad bevat daarom ook heel wat praktische tips en bruikbare instrumenten. Samen met de visualisatie van de acht praktische principes en de methodieken van effectmeting vormt dit een rijk geheel om kwaliteitsvol en impactgericht te ondersteunen.

³⁰ Intern document: Lerende netwerken: een praktische leidraad voor onze ondersteuning

Lerende netwerken nemen een belangrijk aandeel van onze begeleidingsactiviteiten in.

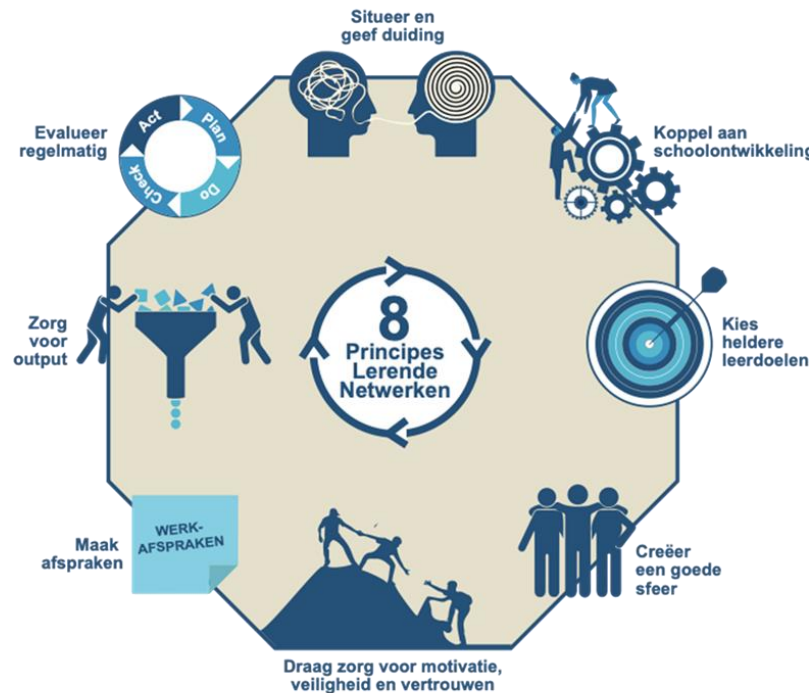

Fig 8 principes van lerende netwerken

We kunnen vanuit gemeenschappelijke noden van scholen, centra en academies **aanbodgestuurde trajecten** opzetten, met daarbinnen uiteraard aandacht voor de specifieke context. Wanneer we meerdere gelijkaardige vragen capteren van S/C/A, kunnen we dit bundelen in een (school-/academie-/ centrumoverstijgend) aanbod, en zo efficiënt en snel reageren op klantennoden.

Op welke manier bepalen we ons aanbod?

We denken maximaal vanuit het klantenperspectief en zetten volop in op vraaggestuurde werking. Pedagogische begeleiding wordt ingebed in de eigen specifieke werking van de onderwijsinstelling. Op die manier kunnen we voluit inspelen op de lokale context en als partner van de school de beoogde veranderingen duurzaam implementeren.

De decretale kerntaken vormen het frame van onze doelen en acties. We prioriteren binnen de kerntaken 1, 2 en 3 vanuit de behoeften van onze klanten/leden en vanuit maatschappelijke vragen en noden.

Voor decretale kerntaak 4 onderzoeken we hoe we gericht en efficiënt de beleidsprioriteiten kunnen realiseren voor onze doelgroepen en op welke manier we de extra omkaderingsmiddelen inzetten om maximale respons te realiseren.

We onderzoeken systematisch hoe we met OVSGplus een relevante samenwerking kunnen realiseren die voor de klanten een maximaal leereffect kan teweegbrengen. De thematrajecten (combinatie van vormings- en begeleidingsmomenten in langdurige trajecten rond een specifiek thema) zijn hiervoor illustratief. Daarnaast ondersteunen we ook de implementatie van functietrajecten van OVSGplus door ondersteuning, coaching of intervisie te organiseren voor deze functieprofielen (directeur, zorgprofielen, ICT-coördinatoren...)

3.4. Duurzame relatie met de klant in rechtstreeks contact

We streven naar maximaal rechtstreeks contact en uitvoering op de werkvloer. We koppelen dit uitdrukkelijk aan context-specifieke zorg en nazorg. We streven naar een begeleidingsratio van 75% uitvoering op de werkvloer.

We registreren zorgvuldig onze begeleidingsinterventies en definiëren als volgt:

Rechtstreeks contact

- Elk contact met de doelgroep: al onze leden en contractscholen, in casu schoolbesturen, onderwijsinstellingen, OVSG-Ondersteuningsnetwerken en OVSG-CLB's.
- We zetten de leraar of CLB-medewerker als doelgroep uitdrukkelijk in de kijker.
- Zowel fysieke aanwezigheid op het terrein voor een individueel gesprek, bijwonen van kernteams, overleg met teams, klasbezoeken, fora ... als alle mogelijke digitale varianten zijn mogelijk.
- We brengen onderwijsprofessionals bij elkaar in schooloverstijgende netwerken.
- Mail, digitaal of telefonisch contact voor zover de interventie een antwoord formuleert op een begeleidingsvraag.

Uitvoering

- Contextspecifieke voorbereiding of ontwikkelwerk in functie van de begeleidingsvraag, inclusief intern overleg;
- Verplaatsingstijd voor zover de verplaatsing essentieel is om de impact van de begeleidingsinterventie te verhogen;
- Effectief rechtstreeks contact zoals hierboven omschreven;
- Contextspecifieke nazorg van de begeleidingsinterventie, inclusief intern overleg en de verwerking in het schooldossier (mogelijk begrensd).

Begeleidingsratio 'op de werkvloer' 75%

- **Vanuit weekperspectief**

De begeleider heeft 4 van de 5 dagen rechtstreeks contact met de onderwijsprofessional (alle doelgroepen). Dit impliceert het rationeel afwegen van voorbereidingstijd, verplaatsingen en nazorg.

- **Vanuit schooljaarperspectief**

PBD- of niveau-specifiek bakenen we periodes af waarbinnen er geen terreinwerking is. Op die momenten maken we expliciet tijd voor ontwikkelwerk, professionalisering en kennisdeling. Deze periodes worden jaarlijks vastgelegd door de Pedagogische Raad in de PBD-kalender.

We houden het overzicht van de interventies via schooldossiers

We monitoren onze schoolbezoeken en interventies via schooldossiers. Voor elke instelling beschikken we over een schoolportret en een logboek van nascholing- en begeleidingsinterventies. We registreren de verschillende interventies binnen de instelling. Deze zijn het uitgangspunt voor intern overleg over een maximaal contextgerichte en kwaliteitsvolle aanpak.

De PBD bouwt dit stapsgewijs verder uit. De info wordt per school systematisch bijgehouden. We doen dit met de nodige zorg, respect voor privacy en volgens de regels van de GDPR-wetgeving.

3.5. Aanpak van scholen met grote noden

We voorzien een specifieke aanpak voor scholen met grote noden. Hiervoor hebben we handvatten voor de begeleiding opgesteld.³¹

Situering

Vanuit de tweede decretale opdracht van het vernieuwde kwaliteitsdecreet krijgen de pedagogische begeleidingsdiensten een nieuwe rol toebedeeld:

Art. 15 §1 2° het versterken van de onderwijsinstellingen en CLB's in kwestie als professionele lerende organisatie. De pedagogische begeleidingsdiensten geven hierbij voorrang aan de onderwijsinstellingen of CLB's waar zich de grootste noden op deze vlakken situeren. Om deze onderwijsinstellingen of CLB's te identificeren kunnen de pedagogische begeleidingsdiensten gebruikmaken van verschillende bronnen zoals de gegevens van de pedagogische begeleidingsdienst zelf, de gegevens van de onderwijsinstelling of het CLB in kwestie, de gegevens uit doorlichtingstrajecten uitgevoerd door de onderwijsinspectie van de onderwijsinstelling of het CLB in kwestie, de gegevens die aan de basis liggen van het profiel van de onderwijsinstelling of het CLB zoals bepaald in artikel 38, § 4, of andere resultaten of gegevens die wijzen op een lage kwaliteit van onderwijs of leerlingenbegeleiding;

De PBD heeft vertrouwen in de kwaliteit en de groeikracht van scholen, centra en academies. Deze **vertrouwensrelatie** is een voorwaarde voor duurzame verbeteringsinitiatieven. Het laten slagen van begeleidingsinterventies staat of valt met de vertrouwensband die opgebouwd kan worden met elke school, centrum of academie en zijn bestuur. Dit is een **proces** van lange adem zodat een echte inkijk in de brede werking van de school mogelijk wordt.

De pedagogische begeleiding zal altijd vanuit een **brede beeldvorming** naar de scholen, centra en academies kijken. Naast **kwantitatieve data en meetbare indicatoren** zijn ook **niet-meetbare en kwalitatieve data** (gesprekken, observaties, non-verbale communicatie ...) belangrijke indicatoren, die de begeleider observeert met een **professionele blik**. Het aanscherpen van deze professionele blik en doordacht omgaan met mogelijke indicatoren is een onderwerp van de interne professionalisering (zie hoofdstuk 5).

De PBD neemt binnen de kwaliteitsdriehoek school – begeleiding – inspectie **geen evaluerende of controlerende rol** op en zal steeds de vertrouwensrelatie vooropstellen. De PBD zal de scholen, centra en academies op zich niet labelen als 'probleemschool' maar de ondersteuning prioriteren op basis van aantoonbare noden en urgenties die zich voordoen en de (aanklampende) aanpak gestalte geven vanuit overleg met de betrokken instelling.

Definitie

We spreken van een instelling als 'school, centrum of academie met grote noden' wanneer binnen de werking op onderbouwde wijze wordt vastgesteld dat de ontwikkeling van de lerende onvoldoende gerealiseerd wordt en/of de rechten van de lerende in het gedrang komen.

We hanteren hierbij de kwaliteitsverwachtingen uit de referentiekaders voor onderwijskwaliteit (rOK, RclbK). Daarnaast kunnen externe factoren, contextelementen of urgente crisissituaties aanleiding geven tot specifieke noden, die een verhoogde aandacht en ondersteuning vragen.

Uitgangspunten

- We hanteren bij elke interventie **duidelijke rollen**.
  - Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit.
  - De school, centrum of academie is verantwoordelijk voor de eigen onderwijskwaliteit.

---

³¹ Zie intern document: Scholen met grote noden. Handvatten voor de begeleider.

- De PBD is eerste aanspreekpunt en aangewezen partner om het proces van kwaliteitsverbetering te begeleiden:
  - conform de werkingscode en visie op begeleiden;
  - via een aanklappende, consequente en transparante communicatie met het beleidsteam en schoolbestuur.
- De **vertrouwensrelatie** tussen de school, centrum of academie en de pedagogische begeleiding is noodzakelijk om waarheidsgetrouw te kunnen identificeren.
  - De school, centrum of academie kan op eigen initiatief data en analyses ter beschikking stellen aan de inspectie maar in geen enkel geval zal de PBD rechtstreeks contact opnemen met de inspectie of gegevens over de scholen delen.
  - Waar nodig zal de PBD wel de school ondersteunen om data te ontsluiten, te interpreteren en analyses te onderbouwen.

Aanpak door de PBD

- De PBD heeft zicht op alle scholen, centra en academies .
- De begeleider signaleert (vanuit een brede beeldvorming) scholen met (grote) noden en maakt deze intern bespreekbaar. Hiervoor is een stappenplan ontwikkeld.
- De PBD kan zelf initiatief nemen om scholen aan te spreken op noden of urgenties. In dit geval moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn.

Initiatief van de PBD - randvoorwaarden

- Basisvoorwaarde voor maximale impact: de school/centrum/academie wil begeleid worden. Om toegang te krijgen is de **vertrouwensrelatie** een noodzakelijke voorwaarde
- De **aanklappende aanpak** om met de school/centrum/academie in gesprek te gaan kan verschillen naar gelang de school/centrum/academie
  - zich bewust is van de noden of helemaal niet;
  - reeds samenwerkt of in communicatie staat met de PBD of helemaal niet.
- De begeleiders beschikken over de **competenties** om dit gesprek aan te gaan en eventueel de school/centrum/academie te wijzen op 'blinde vlekken' zonder de vertrouwensrelatie te beschadigen. Hier is collegiale samenwerking binnen het begeleidersteam en ondersteuning aangewezen. We voorzien gerichte professionalisering en niveau-overstijgende uitwisseling.
- De school, het centrum, de academie en het bestuur aanvaarden de **PBD als essentiële partner**.
  - De school/centrum/academie is eigenaar van het begeleidingstraject. Anders gesteld: de keuze van de inhoud van het begeleidingstraject vormt de keuze van de school/centrum/academie (kan verschillen van de keuzes die de begeleider zou maken).
  - Het bestuur is een belangrijke partner om standaard te betrekken in de communicatie.
  - De PBD werkt aanklappend en ondersteunt bij de opmaak van het begeleidingstraject.
  - De school/centrum/academie is verantwoordelijk voor de opvolging van het begeleidingstraject en is penhouder.
- De PBD voert een **transparante communicatie** hierover: aanklappende aanpak en mandaat van de PBD zijn helder en gekend. Hierover worden duidelijke afspraken gemaakt tussen PBD en de school/centrum/academie en het bestuur.

Begeleiden na doorlichting

Begeleiden na een ongunstige doorlichting vraagt een specifieke aanpak en heeft een eigen dynamiek (zie Gids voor begeleiders - [routes na doorlichting](#)). In dit geval ligt de detectie steeds bij de inspectie en zijn er juridische implicaties. De PBD neemt dan uitdrukkelijk de rol van (externe) begeleider op.

4. Inhoudelijke doelen van het begeleidingsplan

Op 30 juni 2021 dienden we het begeleidingsplan van OVSG 'Samen werken aan onderwijskwaliteit' in. In dit plan formuleerden we doelen voor de periode 2021-24, geordend volgens vier prioritaire inhoudelijke thema's.

Het spreekt vanzelf dat heel wat inhoud, prioriteiten en aandachtspunten uit het vorige plan worden meegenomen, al dan niet geherformuleerd.

Samen werken aan kwaliteit

We hebben er in het nieuwe plan voor gekozen om – conform het opgelegde sjabloon - de **operationele doelen te groeperen per decretale kerntaak en volgens de beleidsprioriteiten.**

- We hebben ernaar gestreefd om de operationele doelen zo veel mogelijk niveau-overstijgend te formuleren (NO). In dit geval werken alle onderwijsniveaus, (Bu)BaO, (Bu)SO, DKO, VO, CLB aan deze doelen. De herstructurering van de PBD in niveau-overstijgende diensten (BaO-SO en DKO-VO) biedt kansen om deze geïntegreerde doelen verder te ontplooiën.
- Daarnaast zijn er niveau-specifieke doelen geformuleerd in zoverre zij aanvullend of uitgesproken eigen zijn aan het betreffende onderwijsniveau.
- De pedagogische begeleiding van het volwassenenonderwijs steunt op de samenwerkingsovereenkomst met de andere netten (zie bijlage). Deze samenwerkingsdoelen zijn geïntegreerd in de operationele doelen zoals hieronder geformuleerd.
- De pedagogische begeleiding van de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB) is sterk verweven met de netoverstijgende werking van de Permanente Ondersteuningscel (POC). Tegelijk is de werking van CLB/POC OVSG geïntegreerd in de PBD-brede werking van OVSG. De begeleiding OVSG-CLB en POC vormen dus een onlosmakelijk geheel. De POC-doelen zijn ook in het overzicht mee opgenomen.

We specificëren per operationeel doel telkens de **doelgroepen**. Dit zijn de categorieën tot wie wij ons richten in de begeleidingspraktijk:

- Schoolbesturen (centrumbesturen/academiebesturen)
- Leidinggevende (omvat naast directeur ook adjunct, TAC/TA...)
- Schoolteam (academieteam/centrumteam)
- Teamleden Leraren/medewerkers/individuele teamleden
- Beleidsteam (intern deelteam met schoolbrede impact)
- Deelteam/kernteam (intern deelteam met impact op eigen klaspraktijk, vakgroepen etc.)
- PLG (professionele leergemeenschap/netwerk/schooloverstijgend)
- Ondersteuners ONW (Ondersteuningsnetwerken)

We geven in het overzicht telkens aan gedurende welke **periode** we aan deze doelen werken (timing per schooljaar).

Voor de onderbouwing van onze keuzes en de begeleidingsaanpak verwijzen we naar de hoofdstukken 2 en 3. Gezien de sterke verwevenheid van onze instellingen met de lokale context en de vertrouwensband die wij opbouwen met de klanten, hechten wij veel belang aan klantgericht maatwerk.

Details van de begeleidingsaanpak worden intern bepaald en gespecificeerd in de dienstfiches (zie ook onder 5.1.3). We monitoren de te begeleiden instellingen via digitale schooldossiers en intern overleg dat we niveau- of regio-gebonden organiseren. Onze aanpak m.b.t. effectmeting beschrijven we in hoofdstuk 5. We doen aan effectmeting vanuit kwaliteitsperspectief en voorzien hiervoor methodieken en sjablonen (modelvragenlijsten, handleiding ...). We geven hier ook de nodige ruimte en tools aan de begeleiders voor kwalitatieve verdieping en zelfevaluatie.

Per operationeel doel of cluster van doelen binnen een kerntaak geven we een inschatting van het geplande/gewenste **bereik (aantal scholen)**. Wat we verstaan onder direct contact hebben we geëxpliciteerd in hoofdstuk 3 (onder 3.4). Het bereik volgen we consequent op via onze registratietool (zie onder 5.2.2).

De operationele doelen worden in de dienstfiches opgenomen als uitgangspunt voor de acties en de functiekaarten van de medewerkers van de PBD. De personeelsinzet wordt bijgehouden via het registratiesysteem (zie verder onder 5.2).

In de loop van elk schooljaar zullen bereik en tijdsbesteding worden gecheckt en zo nodig bijgestuurd.

De PBD werkt voor het realiseren van zijn doelen nauw samen met OVSGplus. Dit houdt in:

- De PBD verwijst S/C/A door naar het vormingsaanbod van OVSGplus bij professionaliseringsnoden van S/C/A (<https://www.ovsg.be/nascholing>).
- De PBD neemt zijn begeleidingsrol op ter implementatie van de door OVSGplus gegeven vormingen en professionaliseringstrajecten.
- Hierover is er interne samenwerking en inhoudelijke afstemming, gekoppeld aan expertisedeling.

Voor een aantal doelen worden specifieke samenwerkingsverbanden opgezet. Die behandelen we in hoofdstuk 5.

4.1. Kerntaak 1

Het versterken van de beroepsbekwaamheid van personeelsleden van de instellingen (inclusief de schoolbesturen) in rechtstreeks contact, met aandacht voor het versterken van hun pedagogisch en didactisch handelen en met het oog op de ontwikkeling van alle lerenden.

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO 1.1 De PBD versterkt het pedagogisch en didactisch handelen van leraren/teamleden op maat bij school- en context-specifieke vragen (klantgericht maatwerk).	Alle niveaus Deelteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 500 SO: 40 CLB:3
NO 1.2 De PBD versterkt leraren/teamleden door schoolintern/CLB-intern en/of schooloverstijgend te reflecteren en goede praktijken uit te wisselen over gedeelde uitdagingen.	Alle niveaus Deelteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 400 SO: 30 CLB:3
NO 1.3 De PBD versterkt leraren/teamleden bij het werken aan een geïntegreerd data- en informatiebeleid om de klas- en schoolwerking te optimaliseren.	Alle niveaus Deelteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 400 SO: 25
NO 1.4 De PBD ondersteunt beleid- en zorgteams om SES-middelen geïnformeerd, geïntegreerd, effectief en doelgericht in te zetten, met het oog op het versterken van de leerlingenbegeleiding van niet-Nederlandstaligen en kinderen in armoede. (intensief aanbod in grootstedelijke context)	Leidinggevende n Deelteams SO vanaf 23-24	22-23 23-24 24-25	BaO: 150 SO: 20 (2, 3)
BaO 1.1 De PBD versterkt het onderwijskundig (talens-)beleid inzake het realiseren van taaltrajecten in de 3 ^{de} kleuterklas/1ste leerjaar en de concretisering van de visie op meertaligheid ingebed in het talenbeleid. (extra aandacht in grootstedelijke context)	Leidinggevende Schoolteam	22-23 23-24 24-25	BaO: 150
BUO 1.1 De PBD begeleidt scholen bij het uitbouwen en versterken van hun handelingsplanning met het oog op optimale ontwikkelingskansen voor alle lerenden.	Beleidssteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BuO: 30
SO 1.1 De PBD versterkt de competenties van teamleden die een specifieke rol (willen) opnemen in functie van gedeeld onderwijskundig leiderschap met het oog op het verhogen van de onderwijskwaliteit.	Schoolteam Teamleden	22-23 23-24 24-25	SO: 15
DKO 1.1 De PBD begeleidt leraren bij het geven van een gepaste begeleiding voor elke leerling op de klas- en ateliervloer.	Schoolteam Teamleden	22-23 23-24 24-25	DKO: 110
DKO 1.2 De PBD begeleidt leraren bij het concretiseren van de leerplandoelen op de klas- en ateliervloer.	Schoolteam Teamleden	22-23	
DKO 1.3 De PBD begeleidt leraren in het lesgeven aan specifieke doelgroepen, zoals: leerlingen in kansarmoede, niet-Nederlandstaligen, ...	Schoolteam Teamleden	22-23 23-24 24-25	
VO 1.1 De PBD begeleidt centra bij het uitbouwen en versterken van een krachtige leeromgeving met het oog op optimale ontwikkelingskansen voor alle lerenden. De PBD begeleidt leraren/teamleden bij het realiseren van kansrijke loopbanen (toelating, begeleiding, ondersteuning, oriëntering, studiebekrachtiging) voor elke cursist.	Schoolteam	2022 - 2025	alle
VO 1.2 De PBD volgt de netoverstijgende ontwikkeling/actualisering van het curriculum door leraren en middenkader van de centra op.	Schoolteam	2022 - 2025	
VO 1.3 De PBD versterkt de competenties van teamleden die een specifieke rol op nemen met het oog op het versterken van de onderwijspraktijk.	Schoolteam	2022 - 2025	
CLB 1.1 De PBD ondersteunt en begeleidt coördinatoren zodat ze met hun team het gesprek	Leidinggevende	23-24 24-25	alle

kunnen aangaan rond data i.f.v. de signaalfunctie en de te nemen teambeleidsprioriteiten.			
POC 1.1 De POC zorgt voor brede informatieverstrekking en sensibiliseert de CLB-medewerkers over de evoluties binnen de leerlingenbegeleiding via diverse kanalen.	Teamleden	22-23 23-24 24-25	alle
POC 1.2 De POC zet in op professionalisering van de CLB-medewerker al dan niet via niveau- of netoverstijgende initiatieven.	Teamleden	22-23 23-24 24-25	alle

4.2. Kerntaak 2

Het versterken van de instelling als professionele lerende organisatie, vertrekkend vanuit het (ped)agogisch of artistiek-pedagogisch project; met voorrang aan de instellingen waar zich de grootste noden situeren die wijzen op een lage kwaliteit van onderwijs of leerlingenbegeleiding.

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO 2.1 De PBD werkt gericht en geeft voorrang aan het versterken van de onderwijskwaliteit in scholen met (grote) noden vanuit een systematische en PBD-eigen brede beeldvorming op basis van kwantitatieve en kwalitatieve informatiebronnen. (specifieke grootstedelijke context als criterium in brede beeldvorming)	Leidinggevenden Schoolteams BaO-SOVO-DKO	22-23 23-24 24-25	BaO: 500 SO: 45
BAO 2.1 De PBD versterkt het strategisch en onderwijskundig beleid aan de hand van het kwaliteitszorgkader en toetsresultaten met als doel de beleidskracht van de scholen en de leerresultaten van de leerlingen te verhogen. (in grootstedelijke context: extra aandacht voor scholen met langdurige, zwakke resultaten door complexiteit van de leerlingen-profielen en lerarentekort)	Leidinggevenden Schoolteams	22-23 23-24 24-25	BaO: 75
SO 2.1 De PBD verhoogt de beleidskracht en het reflectief vermogen door het uitbouwen van structuren, systemen en cultuur van gedeeld onderwijskundig leiderschap.	Schoolteams	22-23 23-24 24-25	SO: 30
DKO 2.1 De PBD begeleidt academies als organisatie in het leren omgaan met leerlingenbegeleiding in het DKO.	Kernteam	22-23 23-24 24-25	DKO: 148
DKO 2.2 De PBD begeleidt academies in het voeren van een efficiënt en effectief personeels- en professionaliseringsbeleid.	Leidinggevenden Kernteam Schoolteams	22-23 23-24 24-25	
VO 2.1 De PBD verhoogt de beleidskracht en het reflectief vermogen van centra door het uitbouwen van structuren, systemen en cultuur van gedeeld onderwijskundig leiderschap.	Kernteam Leidinggevenden Schoolteams	22-23 23-24 24-25	VWO: 7
VO 2.2 De PBD begeleidt centra bij het uitbouwen van een kwaliteitsvolle werking met het oog op het verhogen van het reflectief vermogen van de schoolteamleden en het versterken van een gelijkgerichte effectieve en onderbouwde onderwijsleerpraktijk.	Leidinggevenden Schoolteams	22-23 23-24 24-25	
CLB 2.1 De PBD zorgt vanuit de rechtstreekse contacten, gesprekken en andere kwalitatieve en kwantitatieve data, voor een brede beeldvorming van de centra, zodat de dienst hierover in gesprek kan gaan met directie en kernteam i.f.v. de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding en de mogelijke bijsturing.	Leidinggevenden Beleidsteam	22-23 23-24 24-25	CLB: 3
POC 2.1 Om centra proactief beleidsmatig en inhoudelijk te kunnen begeleiden, neemt de POC deel	Leidinggevenden, Beleidsteam	22-23 23-24	

aan niveau-, netoverstijgende initiatieven (ISC), overleg met de Vlaams Overheid en Inspectie.		24-25	
POC 2.2 Om centra proactief beleidsmatig en inhoudelijk te kunnen begeleiden, gaat de POC in overleg met de centra.	Leidinggevenden, Beleidsteams	22-23 23-24 24-25	

4.3. Kerntaak 3

Het ondersteunen van de onderwijsinstellingen in kwestie bij de realisatie van hun eigen (ped)agogisch of artistiek-pedagogisch project en het ondersteunen van de CLB's bij de realisatie van hun eigen missie en hun begeleidingsproject.

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO 3.1 De PBD begeleidt schoolteams en schoolbesturen vertrekkende vanuit hun contextspecifieke vragen bij het realiseren van hun eigen pedagogisch project of missie en hun begeleidingsproject.	Leidinggevenden Schoolteams Beleidsteams (Deel)teams Schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	BaO: 50 SO: 25 CLB:3
NO 3.2 De PBD begeleidt (nieuwe) leidinggevenden met het oog op het voeren van een visiegedreven en kwaliteitsvol schoolbeleid en beleid op leerlingenbegeleiding.	Leidinggevenden	22-23 23-24 24-25	BaO: 150 SO: 15 CLB:3
BaO 3.1 De PBD werkt met de leidinggevenden van de scholen (bu)bao een schoolspecifiek implementatieplan uit dat hen ondersteunt bij het onderbouwd opzetten van een implementatietraject curriculumvernieuwing. (Pedagogisch project)	Leidinggevenden	22-23	BaO: 400
BaO 3.2 De PBD ondersteunt scholen door het concept van het leerplan te introduceren. (Pedagogisch project)	Schoolteams	22-23	BaO: 300
BaO 3.3 De PBD ontwikkelt samen met leraren vanuit het nieuwe leerplan didactisch materiaal voor de klaspraktijk.	Schoolteam Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 10 (1) BaO: 100 (2,3)
BaO 3.4 De PBD ondersteunt leraren (bu)bao bij de implementatie van de nieuwe leerplannen met de focus op onderbouwde didactiek. (Grootstedelijke context: sterk en effectieve didactiek in relatie tot noden van leerlingenprofielen en lerarentekort)	Schoolteams Teamleden	23-24 24-25	BaO: 550
BaO 3.5 De PBD ondersteunt schoolbesturen en scholen bij het invullen van de autonome ruimte binnen de onderwijstijd in relatie tot de visie en het pedagogisch project.	Leidinggevenden Schoolteams Schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	BaO: 200
BaO 3.6 De PBD versterkt scholen in het voeren van beleid en het realiseren van het pedagogisch project via schoolwerkplanning.	Beleidsteams	22-23 23-24	BaO: 75
SO 3.1 De PBD begeleidt scholen bij het uitbouwen van een schooleigen curriculum dat inspeelt op de context en het pedagogisch project realiseert. (Grootstedelijke context: sterk en effectieve didactiek in relatie tot noden van leerlingenprofielen en lerarentekort)	Schoolteams Beleidsteams Schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	SO: 15
DKO 3.1 De PBD begeleidt academies in het voeren van een eigen kwaliteitsbeleid vanuit een zelfevaluatie.	Schoolteams Leidinggevenden Kernteams	22-23 23-24 24-25	DKO: 60
DKO 3.2 De PBD begeleidt de academie als organisatie bij het academie specifiek maken van de leerplandoelen.	Schoolteams	22-23 23-24 24-25	
DKO 3.3 De PBD begeleidt op academieniveau een drempelverlagend beleid voor specifieke doelgroepen, zoals niet-Nederlandstaligen, leerlingen in kansarmoede,...	Leidinggevenden schoolteams kernteams schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	

DKO 3.4 De PBD begeleidt academies bij het aangaan van samenwerkingsverbanden met externe partners (Alternatieve Leercontexten, Kunstkuurprojecten, ...).	Leidinggevendenschoolteams kernteams schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	
VO 3.1 De PBD begeleidt centra bij het aangaan van samenwerkingsverbanden met externe partners.	Leidinggevendenschoolbesturen	2022-2025	VWO: 7
CLB 3.1 De PBD ondersteunt de centra bij de <i>opmaak en evaluatie van het centrumbeleid op leerlingenbegeleiding</i> . (zie decretale opdracht)	Kernteams leidinggevendenschoolbesturen	22-23 23-24 24-25	CLB:3
CLB 3.2 De PBD gaat vanuit kwantitatieve- en kwalitatieve gegevens in gesprek met directie(team)s, zodat de <i>centrumwerking</i> kan worden bijgestuurd i.f.v. een kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding (zoals weergegeven in het rCLBk), hun eigen missie en begeleidingsproject.	Leidinggevendenschoolbesturen	22-23 23-24 24-25	CLB:3
CLB 3.3 De PBD begeleidt centra in het bereiken van specifieke doelgroepen (leerlingen in kansarmoede, anderstalige nieuwkomers, ...).	Schoolteam Teamleden	22-23 23-24 24-25	CLB:3
CLB 3.4 De PBD begeleidt centrumbesturen i.f.v. de noden en begeleiding van het CLB.	Schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	CLB:3

4.4. Beleidsimpuls 1 'Brede basiszorg en verhoogde zorg' (vanaf 2021)

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO BI 1.1 De PBD versterkt de kwaliteit van het beleid op leerlingenbegeleiding door intensief en geïnformeerd samen te werken met de school en zijn partners met het oog op het verbeteren van de brede basiszorg en verhoogde zorg (grote noden Leerlingbegeleiding): <ul style="list-style-type: none"> De PBD versterkt de kwaliteit van het beleid op leerlingenbegeleiding door verschillende actoren samen te brengen in lerende netwerken om de onderlinge samenwerking te versterken. De PBD begeleidt de scholen in het nemen van hun regierol zodat het interprofessioneel samenwerken effectief verloopt. 	Leidinggevendenschoolbesturen Teamleden (zorg) Ondersteuners Schoolbesturen	22-23 23-24 24-25	BaO: 500 (1) BaO: 50 (2, 3) SO: 25 (2, 3) CLB:3
NO BI 1.2 De PBD versterkt de kwaliteit van ondersteuningstrajecten door het beleid op LLB in scholen te ondersteunen en door de competenties van ondersteuners (ONW/Leersteun) te vergroten. (Grootstedelijke context: ook in relatie tot de LLN-profielen en de diversiteit in culturen - pedagogische aanpak voor leerlingen kan verschillen)	Ondersteuners Teamleden (zorg)	22-23 23-24 24-25	ONW: 10
NO BI 1.3 De PBD versterkt de pedagogische en agogische beroepsbekwaamheid van startende zorgcoördinatoren en zorgleraren, leerlingbegeleiders, ondersteuners en leraren BuO met het oog op het voeren van een visiegedreven en kwaliteitsvol schoolbeleid.	Ondersteuners Teamleden (zorg)	22-23 23-24 24-25	BaO: 75 SO: 5
NO BI 1.4 De PBD versterkt de rol van leraren/teamleden in functie van het creëren van kansrijke loopbanen en overgangen, zoals een warme overdracht voorschoolse kinderopvang - kleuteronderwijs en lagere school – tienerschool. (Grootstedelijke context: bijzondere aandacht voor succesvolle schoolloopbaan met het oog op het behalen van een diploma)	Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 250 SO: 25

NO BI 1.5 De PBD versterkt de didactische bekwaamheid van de leraar in functie van lesgeven aan anderstalige nieuwkomers.	Leidinggevend Teamleden	22-23	BaO: 60 SO: 4
BAO BI 1.1 De PBD implementeert de inzichten en didactische suggesties van de vernieuwde leerplannen met specifieke aandacht voor de ondersteunende leerlijnen i.f.v. zorgnoden in het regulier en buitengewoon onderwijs binnen het zorgcontinuüm en binnen de verschillende leergebieden.	Schoolteams Teamleden	23-24 24-25	BaO: 500
BaO BI 1.2 De PBD versterkt de inclusieve mindset van leraren en begeleidt scholen bij het creëren van een inclusieve krachtige (taal)leeromgeving.	Schoolteams	22-23 23-24 24-25	BaO: 50
BAO BI 1.3 PBD begeleidt scholen om sterk onderwijs te organiseren voor kinderen die opgroeien in schaarste / kansarmoede.	Schoolteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 150
CLB BI 1.1 POC/PBD CLB begeleidt medewerkers om vanuit kwantitatieve en kwalitatieve data binnen hun kernactiviteit 'signaalfunctie' in gesprek te gaan met scholen rond kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding en de rol en afstemming tussen de verschillende partners.	Teamleden		CLB:3
CLB BI 1.2 POC/PBD CLB begeleidt medewerkers en teams zodat ze hun consultatieve leerlingenbegeleiding kwaliteitsvol kunnen uitvoeren.	Schoolteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	CLB:3

4.5. Beleidsimpuls 2 'Effectieve didactiek' (vanaf 2022)

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO BI 2.1 De PBD begeleidt scholen/centra/academies in het doelgericht inzetten van (digitale) leermiddelen met het oog op het versterken van hun pedagogisch-didactisch handelen.	Schoolteams Deelteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	BaO: 10 (1) SO: 3 (1) BaO: 300 (2, 3) SO: 10 (2, 3)
BaO BI 2.1 De PBD begeleidt – via netwerken – leraren om nieuwe leerlijnen te vertalen in onderbouwde en effectieve didactiek.	Schoolteams Deelteams Teamleden	22-23 23-24	
BaO BI 2.2 De PBD versterkt, via netwerken voor kernteams, het pedagogisch en didactisch handelen van leraren om uitdagend onderwijs te realiseren voor cognitief sterk functionerende leerlingen.	Schoolteams Leraren Zorgprofielen	22-23	BaO: 75
BaO BI 2.3 De PBD versterkt de didactiek m.b.t. het wiskunde-onderwijs met effecten op de lerende in de domeinen getallen, meetkunde, meten, door het gebruiken en implementeren van wetenschappelijke inzichten.	Schoolteams Leraren	22-23 23-24	BaO: 50
BaO BI 2.4 De PBD versterkt de didactiek m.b.t. het leesonderwijs met effecten op de lees- en spreekvaardigheid van de lerende door het gebruiken en implementeren van wetenschappelijke inzichten.	Schoolteams Leraren	22-23 23-24 24-25	BaO: 60
SO BI 2.1 De PBD begeleidt teamleden, met bijzondere aandacht voor vakken met inhouden uit beroepskwalificaties om het onderwijsaanbod te versterken met het oog op de ontwikkeling van de lerenden.	Schoolteams Teamleden	22-23 23-24 24-25	SO: 30

4.6. Beleidsimpuls 3 'Datageletterdheid' (vanaf 2023)

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep	timing	Bereik (inschatting aantal S/C/A)
NO BI 3.1 De PBD begeleidt scholen bij het in kaart brengen en interpreteren van data verkregen uit een interne bevraging op basis van het OK-kader.	Schoolteams	23-24 24-25	BaO: 50 SO: 10
BAO BI 3.1 De PBD begeleidt scholen bij het begrijpen en omzetten van data uit de OVSG-toets via een schoolfeedbackrapport naar concrete acties om de schoolwerking te optimaliseren. (Grootstedelijke context: extra aandacht voor scholen met langdurig, zwakke leerlingresultaten)	Beleidsteams	22-23 23-24 24-25	BaO: 200
BAO BI 3.2 De PBD begeleidt scholen bij het begrijpen en omzetten van data uit de Koala-screening en andere schooleigen data naar concrete acties om de school- en klaswerking te optimaliseren met effecten op de lerende. (Grootstedelijke context: extra aandacht voor scholen met langdurig, zwakke leerlingresultaten)	Schoolteams Leraren	22-23 23-24 24-25	BaO: 100
BAO BI 3.3 De PBD begeleidt scholen bij het begrijpen en omzetten van data verkregen via haar CLB en vertaalt dit naar concrete acties om de school- en klaswerking te optimaliseren in kader van een optimale leerlingenbegeleiding en samenwerking met het CLB.	Schoolteams Leidinggevenden Zorgteam	22-23 23-24 24-25	BaO: 50
DKO BI 3.1 De PBD begeleidt instellingen bij het begrijpen en omzetten van data naar concrete acties om de klas- en schoolwerking te optimaliseren.	Kernteam	22-23 23-24 24-25	
CLB BI 3.1 De PBD zorgt ervoor dat medewerkers over een <i>basiskennis informatiegeletterdheid</i> beschikken, met focus op LARS-gegevens, zodat ze deze kunnen <i>lezen, analyseren en interpreteren</i> om zo op een kwaliteitsvolle manier <i>met het team in gesprek</i> te kunnen gaan i.f.v. hun 'signaalfunctie'.	Schoolteams Leidinggevenden Teamleden	22-23 23-24 24-25	CLB:3
CLB BI 3.2 De PBD begeleidt teams om op basis van kwantitatieve- en kwalitatieve data te <i>reflecteren en in gesprek te gaan rond de noden van de scholen</i> en de <i>mogelijke aanpak en bijsturing op teamniveau</i> .	Schoolteams Leidinggevenden Teamleden	22-23 23-24 24-25	CLB:3
CLB BI3.3 De PBD versterkt de kwaliteitscultuur van de CLB' s door instrumenten en methodieken aan te bieden die de eigen werking in beeld brengen en de kans bieden om hierop te reflecteren en feedback te verwerken, te borgen en bij te sturen.	Schoolteams Leidinggevenden Teamleden	22-23 23-24 24-25	CLB:3

4.7. Operationele doelen m.b.t. de interne organisatie en kwaliteit

Oprachten van de Stafdienst Kwaliteit en Innovatie op basis van Kwaliteitsdecreet art 15 §2 en §4

Operationeel resultaatgericht doel	doelgroep
SK11 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) coördineert, bepaalt de werkaanpak en zorgt voor de redactie en opvolging bij de opmaak van het jaarlijks begeleidingsverslag. Art 15 §2	Intern PBD Extern verantwoording
SK12 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) coördineert, bepaalt de werkaanpak en zorgt voor de redactie en opvolging bij de opmaak van het vijfjaarlijks begeleidingsplan. §2	Intern PBD Extern verantwoording
SK13 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) professionaliseert PBD-medewerkers met het oog op het versterken van de begeleidingspraktijk en het implementeren van innoverende materialen die de begeleidingspraktijk inhoudelijk ondersteunen en richting geven. §4	Intern PBD
SK14 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) onderzoekt en bewaakt op systematische wijze de begeleidingspraktijk met het oog op het borgen, bijsturen en verbeteren van haar werking als professioneel lerende organisatie. §4	Intern PBD

SKI5 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) ontwikkelt en implementeert innoverende (digitale) materialen met het oog op het versterken, vormgeven en onderbouwen van de begeleidingspraktijk. §4	Intern PBD
SKI6 De PBD (Stafdienst Kwaliteit en Innovatie) ontwikkelt en implementeert een werkingskader met het oog op het inhoudelijk en agogisch wetenschappelijk onderbouwen van de begeleidingspraktijk. §4	Intern PBD

5. Organisatieontwikkeling

5.1. Personeels- en professionaliseringsbeleid

Het personeels- en professionaliseringsbeleid van de pedagogische begeleidingsdienst is grotendeels ingebed in de brede organisatie van OVSG en wordt mee ondersteund door de afdeling Personeel & Organisatie. De functioneringscyclus en arbeidsreglementering worden volledig door deze afdeling opgenomen.

5.1.1. Organisatiewaarden en begeleiderscompetenties

De pedagogisch begeleiders van OVSG dragen de waarden van OVSG uit.

Organisatie gebonden competenties OVSG

Vanuit onze interne waarden:

- verantwoordelijkheid
- wederzijds respect en vertrouwen
- samenwerking vanuit verschillen
- voortdurend leren en ontwikkelen
- participierend burgerschap

Klantgericht werken

De behoeften van interne en externe klanten kennen en er adequaat op reageren met als uiteindelijk doel onderwijskwaliteit te ondersteunen.

Organisatiebetrokkenheid tonen

De doelstellingen van OVSG nastreven. Zich verbonden tonen met OVSG en de belangen ervan verdedigen bij anderen.

Leer- en veranderingsbereid zijn

Verbeteren van het eigen functioneren en van de werking van OVSG door de bereidheid om te leren en om mee te groeien met veranderingen.

Samenwerken

Verbinding creëren en een bijdrage leveren aan een gezamenlijk resultaat van een dienst, een afdeling of van OVSG als geheel. Gedeelde verantwoordelijkheid opnemen voor dat gezamenlijk resultaat.

Integer handelen

Handelen vanuit integriteit, zelfrespect, zorgvuldigheid, objectiviteit en transparantie. Afspraken nakomen en verantwoordelijkheid opnemen.

Naast de organisatie-gebonden competenties besteden we veel aandacht aan het expliciteren en ontwikkelen van begeleiderscompetenties.

Belangrijke competenties voor de begeleiders van OVSG zijn:

- *Agogische vaardigheden*: elke begeleider leert om te gaan met diverse rollen en snel te schakelen in begeleidingsinterventies. De begeleider kan de rollen van coach, adviseur, trainer of supervisor opnemen in de begeleidingspraktijk.
- *Inhoudelijke expertise*: afhankelijk van de specifieke taakinvulling en opdracht krijgt elke begeleider de kans om zijn kennis van specifieke thema's te verhogen en/of specifieke vaardigheden te verdiepen.

De basishouding van de begeleider wordt geëxpliciteerd in onze visie op begeleiden en onze werkingscode (zie hoofdstuk 3). Binnen de interne professionalisering wordt systematisch aandacht geschonken aan het ontwikkelen van deze begeleiderscompetenties, vanuit een coachende basishouding en een professionele kijk op begeleiden. We doen dit op basis van wetenschappelijk onderbouwde kaders.

In het **denkkader 'professionele kijk aanscherpen'** (Vantieghem & Van de Putte, 2019) vinden we structuur en inspiratie om de relatie tussen ons denken en handelen zichtbaar te maken. Met 'professionele kijk' wordt de capaciteit bedoeld om:

- cruciale gebeurtenissen in de praktijk te herkennen of op te merken ('noticing');
- te redeneren over deze cruciale gebeurtenissen door deze te linken aan kennis over leren en instructie ('reasoning').

Kelchtermans (2016) beargumenteert dat de onderwijsprofessional zijn/haar professionaliteit kan vergroten door te **reflecteren op 4 dimensies**:

- *Technische dimensie*: reflecteren op de eigen kennis en vaardigheden om te komen tot een efficiëntere en effectievere praktijk.
- *Morele dimensie*: reflecteren op de eigen waarden en normen die aan de grondslag liggen van pedagogische en didactische keuzes. De keuzes worden steeds gemaakt vanuit de wil om recht te doen aan de noden van leerlingen.
- *Politieke dimensie*: reflecteren op de invloed van externe elementen van controle, macht en belangen en de invloed hiervan op de eigen keuzes
- *Emotionele dimensie*: reflecteren op de eigen persoonlijkheid, het in relatie staan tot anderen, het eigen verantwoordelijkheidsgevoel en de diverse emoties die mee de persoonlijke keuzes bepalen.

Door breed te reflecteren over elk van deze dimensies versterken we onze eigen professionaliteit als begeleider, maar versterken we ook de leerkrachten/medewerkers in hun professionele kijk met betrekking tot leerlingenbegeleiding.

5.1.2. Professionaliseringsbeleid

OVSG heeft een kader³² voor het professionaliseringsbeleid dat een gedifferentieerde aanpak voorstelt. Medewerkers worden ondersteund en gestimuleerd om levenslang te blijven leren en professionaliseren. Op een zorgzame manier worden ze geprikkeld om innovatief en reflectief in hun eigen rol te staan, en deze op een door evidentie en data onderbouwde manier op te nemen.

We koppelen aan het begeleidingsplan een niveau-overstijgend **professionaliseringsplan** van de PBD dat zich situeert binnen het globale professionaliseringsbeleid van OVSG. We streven in het interne professionaliseringsaanbod naar een evenwicht tussen organisatiebrede- en niveau-overstijgende prioriteiten, dienstgebonden noden en individuele behoeften.

Startwijz

De professionalisering van startende begeleiders is één van de grote hefbomen voor kwaliteitszorg binnen de PBD. Voor starters heeft de PBD een eigen traject ontwikkeld, dat geïntegreerd wordt in het onthaaltraject.

Op basis van onderzoek, analyses, bevragingen, overleg, feedback en afstemming presenteren we **STARTWIJS**, een tweejarig professionaliseringstraject, dat zowel inhoudelijke (niveau-overstijgende) thema's als begeleiderscompetenties en agogische vaardigheden helpt ontwikkelen.³³ Ook geeft dit traject de kans om inhoud en begeleidingsvisie dieper te verankeren.

Groeiwijs – begeleiders doen aan niveau-overstijgende intervisie

Daarnaast organiseren we regelmatig **intervisiemomenten** over begeleidingsthema's tussen (al wat ervaren) begeleiders uit verschillende onderwijsniveaus.³⁴ Dit traject beoogt de implementatie van een duurzame, onderbouwde begeleidingsaanpak en biedt kansen om nieuwe inzichten te verankeren, vanuit het leren van en met elkaar. Hierin komen eigen casussen van begeleiders en het uitwisselen van expertise over een aantal inhoudelijke thema's aan bod.

Via deze interne lerende netwerken willen we de niveau-overstijgende gerichtheid versterken en ervaringen uitwisselen over de aanpak van scholen met grote noden of verplichte begeleidingstrajecten.

Kennisdeling

Alle informatie, materialen en sjablonen voor de begeleidingspraktijk worden ontsloten via de digitale [Gids voor begeleiders](#) en de **Kom.van.Pas-map** voor onze begeleiders (zie ook hoofdstuk 3).

Gemeenschappelijke bijeenkomsten

Twee maal per jaar komen begeleiders van OVSG en nascholers van OVSGplus een dag samen om expertise uit te wisselen. De doelen van deze bijeenkomsten zijn:

- gelijkgerichtheid van de begeleidingspraktijk en nascholing versterken;
- expertise uitwisselen - leren van elkaar;
- nieuwe inzichten/kennis opdoen;
- verbindend samenwerken.

Elke gemeenschappelijke bijeenkomst wordt gewijd aan een begeleidingsthema. Hier worden ook externe experts uitgenodigd om nieuwe inzichten te brengen. Thema's en timing worden vastgelegd door de pedagogische raad.

---

³² Dit kader wordt uitgebreid omschreven en toegelicht in het intern document: [Kader voor professionaliseringsbeleid van OVSG](#)

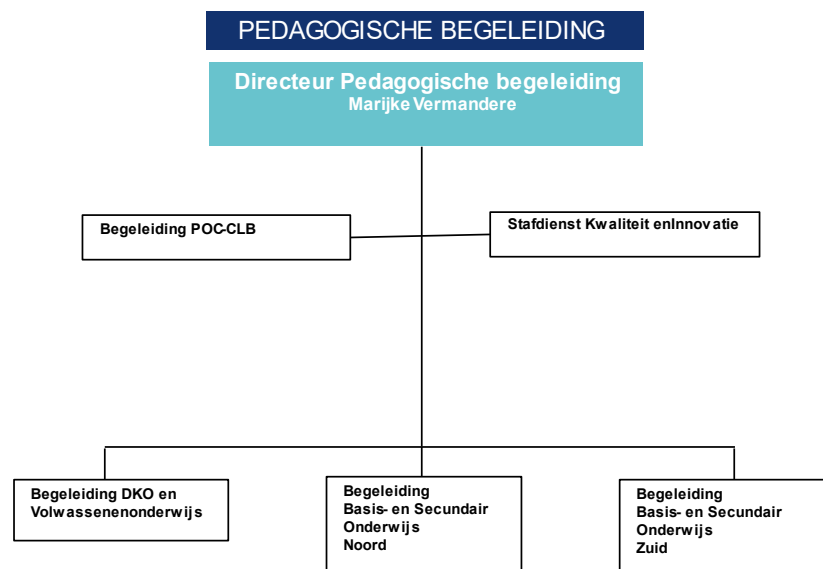
³³ Zie interne documenten: Evaluatie Startwijz 2122 en Planning Startwijz 2223

³⁴ Zie interne documenten: Evaluatie Groeiwijs 2021 en Planning Groeiwijs 2223

Naast de gemeenschappelijke professionaliseringsinitiatieven voorzien we ook intervisiegroepen waarin begeleiders niveau-overstijgend in overleg gaan over specifieke begeleidingsthema's en methodieken.

5.1.3. Taakverdeling en tijdsbesteding van de begeleiding

Vanaf 1 september 2022 is in de PBD van OVSG een grondige reorganisatie doorgevoerd. Deze nieuwe organisatiestructuur streeft ernaar krachten te bundelen en efficiëntie te verhogen.

7/09/2022

De diensten groeperen meerdere onderwijsniveaus. Leerplichtonderwijs wordt omwille van de schaalgrootte opgesplitst in twee regio's (Noord en Zuid). De diensten Deeltijds kunstonderwijs - Volwassenenonderwijs en CLB werken Vlaanderenbreed. Ze worden aangestuurd door een coördinator of verantwoordelijke.

- Begeleiding deeltijds kunstonderwijs en volwassenenonderwijs
- Begeleiding Basis- en Secundair onderwijs Noord
- Begeleiding Basis en Secundair onderwijs Zuid
- Begeleiding CLB-POC

Een dienstfiche beschrijft de kernopdrachten van elke dienst. Deze zijn gebaseerd op de operationele doelen van het begeleidingsplan zoals hoger aangegeven. De dienstfiche is het uitgangspunt voor de functiekaarten en opdrachten van de personeelsleden van de PBD. Hieraan gekoppeld is specifieke dienst-/niveaugebonden professionalisering en individuele professionalisering voorzien, zodat de doelen van het begeleidingsplan optimaal kunnen worden bereikt en elke begeleider kan groeien binnen zijn/haar opdracht.

Over de taakverdeling en tijdsbesteding zijn niveau-overstijgend afspraken gemaakt zoals de 75% aanwezigheid op de werkvloer van de begeleiders (zoals beschreven in hoofdstuk 3)

De **Stafdienst voor Kwaliteit en Innovatie (SKI)** zorgt voor een kwaliteitsvolle interne werking van de PBD, conform het [decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs](#) (art.15) en zoals geëxpliciteerd in de operationele doelen van dit begeleidingsplan:

- **SKI heeft een verbindende rol** in de interne werking door het versterken van de niveau-overstijgende gelijkgerichtheid binnen de PBD en de afstemming tussen afdelingen en diensten.

- **SKI heeft een verdiepende rol** wat betreft het implementeren van innovatie en wetenschappelijke onderbouwing in de begeleidingspraktijk.
- **SKI heeft een verbredende rol** door de vinger aan de pols houden op externe fora over belangrijke onderwijsthema's.

De **pedagogische raad** is samengesteld uit de leidinggevenden van de PBD, aangevuld met experts uit de diensten en volgt de belangrijke niveau-overstijgende thema's op binnen de pedagogische begeleidingsdienst.

De **werkgroep duurzaam begeleiden** is samengesteld uit pedagogisch begeleiders van de verschillende diensten en niveaus.

- Zij vormen de tussenschakel tussen de begeleiders en de pedagogische raad: zij verzamelen input vanuit de verschillende diensten en niveaus en koppelen naar hen terug.
- Zij staan in voor het mee helpen ontwikkelen van begeleidingsmaterialen of zijn klankbord hiervoor.
- De stafdienst voor kwaliteit en innovatie neemt hier het voortouw, in nauwe samenwerking met de pedagogische raad.
- Belangrijke thema's op de agenda van de werkgroep zijn:
  - Het verder uitbouwen en ontwikkelen van de rOK-tool (zelfreflectie-instrument voor S/C/A op basis van het OK-kader) en deze inbedden in begeleidingstrajecten.
  - Het verder ontwikkelen van de (verplichte) begeleidingstrajecten na doorlichting en het omgaan met scholen met noden en deze verankeren in de begeleidingspraktijk.

5.2 Kwaliteitsontwikkeling

Zowel in het vorige als in het nieuwe begeleidingsplan staan kwaliteitszorg en de bekommernis om effectiviteit van de dienstverlening hoog op de agenda van de PBD. De eigenheid van onderwijsprocessen en de specifieke rol van begeleidingsdiensten maken het vaststellen van resultaten en effecten tot een complexe aangelegenheid, en vergen een doordachte aanpak.

Daarin dient de aandacht uit te gaan naar zowel kwantitatieve als kwalitatieve methodieken om de kwaliteit van de ondersteuning zichtbaar te maken. Kwaliteitsmonitoring veronderstelt in die zin een gezond evenwicht tussen objectieerbare, meetbare effecten enerzijds en subjectieve waarderingen en narratieve kwaliteitsindicaties anderzijds. Alleen zo kan recht worden gedaan aan een verruimde opvatting over kwaliteitszorg: door aandacht te hebben voor het samenspel tussen zowel geobjectieerde als ervaren/gepercipieerde verandering.

Bij elk kwaliteitsproces gaan we uit van de PDCA-cirkel en de vijf vragen van kwaliteitszorg als een systematisch en cyclisch gegeven. Binnen elke check-fase gaan we zorgvuldig na wat we kunnen borgen of bijsturen

De vijf vragen van kwaliteitszorg

1. Doen we de goede dingen?
2. Doen we de dingen goed?
3. Hoe weten we dat?
4. Weten anderen dat ook?
5. Wat doen we met die wetenschap?

5.2.1. Strategische planning en opvolging – organisatieontwikkeling

Het **begeleidingsplan** staat centraal in het kwaliteitsproces. We willen de realisatie van de vooropgestelde doelen in dit begeleidingsplan zorgvuldig opvolgen en monitoren. We voorzien hiervoor de nodige instrumenten (IKZ-klok, registratie, actie-monitor, effectmetingsinstrumenten...) en ondersteuning (interne professionalisering).

Via de **IKZ-klok** van de pedagogische begeleidingsdienst houden we het overzicht over alle kwaliteitslijnen en niveau-overstijgende acties, inclusief registratie en effectmeting. We visualiseren op een tijdslijn (maand per maand) de planning en fasering van de belangrijkste interne kwaliteitslijnen:

- Begeleidingsverslag
- Agendasetting en effectmeting begeleidingsplan
- Afstemming aanbod OVSGplus - PBD
- Niveaugebonden acties
- Interne professionalisering (niveau-overstijgend aanbod)
- Functioneringscyclus

De IKZ-klok bewaakt de timing van de interne kwaliteitsmonitoring en de verslaggeving ter verantwoording aan de overheid. Hiermee verzekeren we een systematische en cyclische opvolging van onze werking.

- Om de begeleiders zo veel mogelijk op de klasvloer te krijgen, maken we steeds een weloverwogen afweging tussen evalueren om te leren en planlast.

Macro niveau: opvolging en effectmeting van de strategische doelen (kwaliteitskwartet)

We meten de realisatie van het begeleidingsplan op het niveau van de strategische doelen (speerpunten - effecten) en peilen naar de tevredenheid van de klanten.

Wanneer? Nulmeting najaar 2021 – opvolgingsmeting 2023-24

- Bevraging directies (ook beleidsmedewerkers)
- Bevraging medewerkers OVSG (PBD + Dienst Vorming)

Wat? 20 stellingen scoren op 10-puntenschaal + kwalitatieve aanvulling (tekstvak)

- 4 pijlers van de visie op begeleiding
- Gekoppeld aan 5 speerpunten
- Differentiatie per onderwijsniveau
- Terugkoppeling aan alle betrokken groepen

Meso niveau: globaal monitoren op het niveau van de acties

We visualiseren de vooruitgang/realisatie van de doelen, met het oog op realisatie van alle vooropgestelde acties.

Wanneer? Per semester (zie IKZ-klok)

Wat? Kleurcodes met stand van zaken

Micro niveau: effectmonitoring van begeleidingsinterventies

We ontwikkelden sinds 2016 een sterk instrumentarium op basis van het model van Guskey. Met de start van dit begeleidingsplan plannen we om een systematische en structurele aanpak hieraan te koppelen.

We introduceerden in 2021 een meetinstrument voor de effectmeting van lerende netwerken en langdurige trajecten. Met dit instrument kunnen we leerwinst bij de deelnemers en de effectiviteit van onze begeleidingsinterventies aantonen via een voor- en een nameting.

Hiervoor ontwikkelden we de volgende materialen:

- referentiekader en leidraad lerende netwerken;
- effectmeting – digitale vragenlijsten voor- en nameting;
- handleiding voor de begeleiders om effectmeting uit te voeren; ondersteuning van de begeleiders door de stafdienst Kwaliteit en Innovatie.

We streven naar gelijkgerichtheid door gebruik te maken van dezelfde uitgangspunten en het voorzien van een aanpasbare vragenlijst met handleiding voor de begeleiders. We voorzien de mogelijkheid tot globale conclusies door alle data te capteren in hetzelfde format en deze te analyseren. We streven naar gebruiksgemak door standaardprocedures. We voorzien voldoende flexibiliteit voor de begeleiders door de mogelijkheid van eigen toevoegingen in functie van de eigen interne kwaliteitszorg

Waarom effectmeting van netwerken?

Netwerken zijn voor de PBD een belangrijke methodiek voor implementatie van professionalisering door de procesmatige aanpak en de mogelijkheid te werken in een breed spectrum van ondersteuning (zie ook hoofdstuk 3).

Participatie OVSG aan OBPWO - Implementatie van het OBPWO EDBI-instrument

We participeerden tijdens het schooljaar 2021-22 intensief aan het OBPWO-onderzoek 'Ondersteuning van leraren(teams): ontwikkeling van een model en instrumentarium om effectiviteit in kaart te brengen' - thema 2 (2021) ³⁵

Ondertussen is het instrument 'Evaluatie van doelgerichte begeleidingsinterventies' opgeleverd. Momenteel onderzoeken we op welke manier en voor welke begeleidingsinitiatieven we dit instrument kunnen inzetten en stroomlijnen met onze eigen instrumenten. We streven naar een minimum aan planlast en een maximum aan draagvlak en valide resultaten.

We gaan hiervoor in overleg met onze begeleiders, met de onderzoekers en met de andere pedagogische begeleidingsdiensten (D4).

5.2.3. Wetenschappelijke onderbouwing van de begeleidingspraktijk

We maken werk van een **werkingskader voor inhoudelijk en agogisch wetenschappelijk onderbouwen van de begeleidingspraktijk**.

Met het oog op de wetenschappelijke onderbouwing van de begeleidingspraktijk (inhoudelijk en agogisch) heeft de Stafdienst Kwaliteit en Innovatie (SKI) volgende operationele doelen geformuleerd

- De PBD (SKI) onderzoekt en bewaakt op systematische wijze de begeleidingspraktijk met het oog op het borgen, bijsturen en verbeteren van de werking als professioneel lerende organisatie.
- De PBD (SKI) ontwikkelt en implementeert innoverende (digitale) materialen met het oog op het versterken, vormgeven en onderbouwen van de begeleidingspraktijk.
- De PBD (SKI) ontwikkelt en implementeert een werkingskader met het oog op het inhoudelijk en agogisch wetenschappelijk onderbouwen van de begeleidingspraktijk.

Dit resulteert in de volgende aanpak.

De stafdienst volgt relevant onderzoek op en gaat bewust op zoek naar samenwerking met experts/onderzoekers/academici.

- Het opvolgen van relevant wetenschappelijk onderzoek (OBPWO, SONO, PIRLS, PISA, TIMMS, peiling/centrale toets...) dat aansluit bij de prioriteiten van de PBD.
- Het samenwerken met hogescholen, universiteiten rond specifieke thema's en relevante inhouden met een win-win.
- Het systematisch aanwerven en opvolgen van stagiairs pedagogische wetenschappen die we inschakelen voor literatuurstudie en onderzoek rond relevante thema's met het oog op het aanleveren van een praktijkgericht rapport, dat inzetbaar is in de begeleidingspraktijk.

De stafdienst ondersteunt de attitudevorming voor begeleiders en voorziet handvatten voor de begeleidingspraktijk.

- SKI maakt een handleiding/stappenplan zodat collega's zelf vaardiger kunnen worden in het gebruik van wetenschappelijk onderzoek (Tips voor de collega's).
- SKI vergemakkelijkt het ontsluiten van wetenschappelijk onderzoek en de onderbouwing ervan door korte stappenplannen en visualisaties die digitaal worden ontsloten (Gids voor begeleiders)

---

³⁵ Praktijkgericht wetenschappelijk onderzoeksproject (OBPWO) - uitgevoerd door Prof. Elke Struyf, Prof. Karine Verschueren en dr. Aster Van Mieghem i.s.m. de begeleidingsdiensten (Stuurgroep – Delphi studie – Focus groep)

- SKI volgt zorgvuldig gekozen relevante thema's systematisch op (vanuit draagvlak/consensus/afspraken op de pedagogische raad) en bewaakt dat dit resulteert in een neerslag:
  1. vanuit literatuurstudie;
  2. gedragen onderbouwde tekst met bronvermelding;
  3. korte versie met visualisatie als werkdocument/handvat voor begeleiders;
  4. implementeren in de praktijk via professionele dialoog.

De stafdienst neemt een rol op in de professionalisering van begeleiders voor thema's met niveau-overstijgende relevantie .

Vast element binnen continuüm van interne professionalisering

- in de interne trajecten en gemeenschappelijke bijeenkomsten van de PBD:
  - academische benadering meenemen;
  - samenwerken met experts bij belangrijke thema's.
- In de Gids voor begeleiders:
  - als ontsluiting voor relevant onderzoek (links) ;
  - expliciteren en systematisch communiceren.

Daarnaast participeren we aan diverse externe overlegfora in functie van kwaliteitsbevordering en werken we samen met de andere pedagogische begeleidingsdiensten (zie onder 5.3 Doelgerichte samenwerking).

5.2.4. Ruimte voor het onverwachte

In de veelheid van opdrachten is het niet eenvoudig om ruimte te voorzien voor onverwachte ontwikkelingen. Toch slaagt de begeleiding er steeds in zich wendbaar op te stellen en zich actief in te zetten als onvoorziene omstandigheden zoals een corona- of Oekraïne-crisis zich voordoen.

Dit betekent steeds dat er een nieuwe prioritering moet plaatsvinden, waardoor sommige kernopdrachten minder aan bod kunnen komen.

Er deed zich concreet zo'n nieuwe ontwikkeling voor op het moment dat dit begeleidingsplan gefinaliseerd werd. Net voor de indiendatum keurde de Vlaamse Regering op 23/09/2022 een conceptnota goed over de (her)ontwikkeling van de eindtermen Secundair Onderwijs en Basisonderwijs. De begeleidingsdienst zal hierbij betrokken worden, hoe deze participatie zal vertaald worden is nog niet duidelijk. Een bijsturing en herprioritering van de verschillende operationele doelen en de daaraan gekoppelde actieplannen en inzet van personele middelen van de verschillende betrokken diensten zal dus nodig zijn. Deze herprioriteringen zullen steevast beschreven worden in het begeleidingsverslag dat betrekking heeft op de periode waarin een onverwachte bijsturing van het begeleidingsplan nodig was.

5.3 Doelgerichte samenwerking en netwerking

Samenwerking is cruciaal in het veranderende onderwijslandschap en dit om een aantal redenen. Inzetten op samenwerkingsverbanden voedt de expertise van de deelnemende organisaties en verhoogt de kwaliteit van de interventies. De PBD overlegt en onderhoudt dus contacten met verschillende (onderwijs)-actoren i.f.v. de versterking van de eigen werking en om de kwaliteit van het onderwijs te bevorderen.

De PBD van OVSG werkt nauw samen met andere organisaties, in eerste instantie gaat het om de **decretaal vastgelegde samenwerking** (formeel overleg PBD-inspectie).

Daarnaast zijn er een aantal specifieke samenwerkingsverbanden tussen de netgebonden pedagogische begeleidingsdiensten onderling (zoals de D4) of met andere externe partners en organisaties, zoals hogescholen en universiteiten (in het bijzonder met lerarenopleidingen en de faculteiten Pedagogische Wetenschappen).

Als begeleidingsdienst werken we nauw samen met **KOOGO** vzw, de Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs van het gemeentelijk, stedelijk en provinciaal onderwijs.

We stemmen af met **de pedagogische begeleidingsdiensten van de stad Gent en het stedelijk onderwijs Antwerpen** om de specifieke begeleidingsopdrachten van de PBD af te bakenen en de interventies van de verschillende diensten op elkaar af te stemmen. De samenwerking tussen het **Ondersteuningscentrum Brussel (OCB)** en de pedagogische begeleidingsdiensten heeft als doel de onderlinge uitwisseling, afstemming en samenwerking tussen het OCB en OVSG op het vlak van onderwijs in de grootstedelijke en meertalige context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bevorderen.

Ook in de **ondersteuningsnetwerken** voor de implementatie van het M-decreet (leersteuncentra) hebben we een rol. OVSG vaardigt medewerkers af in (beheersorganen van) ondersteuningsnetwerken. Hier werken we samen met (afvaardigingen van) scholen buitengewoon onderwijs, gewoon onderwijs, CLB, schoolbesturen en andere pedagogische begeleidingsdiensten.

Netoverschrijdende samenwerking

De pedagogische begeleidingsdiensten werken samen rond gelijkaardige uitdagingen, met name rond gemeenschappelijke operationele doelen binnen de respectievelijke begeleidingsplannen (bijvoorbeeld het thema datageletterdheid, waarrond we ook met academici netoverschrijdend willen werken).

Het streven naar meerwaarde en efficiëntie van de internetten-samenwerking staat voorop. We werken samen vanuit onze eigenheid, ieder met zijn eigen sterktes en dit op verschillende manieren. Er is immers een continuüm van samenwerkingsmogelijkheden: (1) wetenschappelijke onderbouwing en expertise-opbouw, (2) expertise-uitwisseling, (3) samen ontwikkelen, (4) samen op de werkvloer de onderwijsinstellingen en respectievelijke personeelsleden ondersteunen en (5) het monitoren van de samenwerking ifv kwaliteitsontwikkeling. We zijn ook flexibel in samenwerkingsvormen: we werken zowel met alle begeleidingsdiensten samen, als bilateraal.

Wetenschappelijke onderbouwing en expertise-opbouw

Uiteraard staat hier het begeleidingswerk, het professionaliseren centraal. We richten een netoverschrijdende adviesgroep met onderzoekers, met experts op rond effectief professionaliseren (zie wetenschappelijke onderbouwing).

Expertise-uitwisseling - Effectmeting van Doelgerichte BegeleidingsInterventies

De begeleidingsdiensten hadden al een netoverschrijdende samenwerking rond het thema effectiviteit. De overheid stelt de begeleidingsdiensten nu een wetenschappelijk onderbouwd instrument ter beschikking om de effectiviteit van DBI in kaart te brengen. In schooljaar 2022-2023 wordt dit proefgedraaid. De verschillende begeleidingsdiensten zullen hierrond samenwerken en ervaringen uitwisselen.

Expertise-uitwisseling – Talenbeleid/lezen

Rond talenbeleid hebben de begeleidingsdiensten al jarenlang een sterke traditie om samen te werken. We continueren die samenwerking, op het vlak van gezamenlijke uitwisseling, expertisedeling en professionalisering. We verkennen of we een stap verder kunnen zetten, bijvoorbeeld door gemeenschappelijk bepaalde initiatieven op te zetten, bijvoorbeeld i.v.m. het Leesoffensief of de taalintegratietrajecten.

Samen ontwikkelen – nieuw curriculum

In functie van curriculumontwikkeling wordt er ook samengewerkt, bijvoorbeeld rond de eindtermen/SPETTEN en de curriculumdossiers.

Samen in rechtstreeks contact met scholen/centra en de respectievelijke personeelsleden – buitengewoon onderwijs

Op vlak van het buitengewoon onderwijs professionaliseren we samen leidinggevenden, leraren en andere personeelsleden via gezamenlijke collegiale visitaties en lerende netwerken. We zullen ook netoverschrijdend samenwerken in het project 'Hoge doelen stellen in het buitengewoon onderwijs', een samenwerking die we ook na afloop van het tweejarig project willen continueren.

Samen in rechtstreeks contact met scholen/centra en de respectievelijke personeelsleden – volwassenenonderwijs

De begeleiding van het volwassenenonderwijs werkt structureel sterk netoverschrijdend samen, ook met LIGO. De samenwerkingsovereenkomst in bijlage is richtinggevend en bevat de gemeenschappelijke doelen.

i-Learn

In het kader van het project i-Learn hebben we een consortium opgericht met al de andere onderwijsverstrekkers (We-Learn) om in nauwe samenwerking met het i-Learnteam van imec en de KU Leuven de implementatie van het i-Learnplatform in onze scholen te ondersteunen. Het i-Learnproject beoogt leraren digitale tools en ondersteuning aan te reiken om op eenvoudige wijze leertrajecten op maat van elke leerling te creëren. Het stimuleert scholen zo om verdere stappen te zetten in de digitale transformatie van ons onderwijs. Het professionaliseringsaanbod rond i-Learn is via een tender in de markt gezet. We hebben met alle onderwijsverstrekkers daarvoor samen een dossier samengesteld en ingediend om onze krachten maximaal te kunnen bundelen met het oog op een zo effectief en duurzaam mogelijke implementatie. Hoewel we slechts voor een minderheid van de percelen van de tender verantwoordelijk zijn - de meerderheid is aan externe partners gegund -, proberen we vanuit een sterke interne werking binnen het consortium onze percelen zo goed mogelijk in te vullen en volgen we vanuit ons dagelijks contact met onze scholen de impact van de professionalisering op. Op grond daarvan geven we feedback aan het i-Learnteam van imec met het oog op het optimaliseren van de professionalisering, zonder evenwel de garantie te hebben dat dat door het i-Learnteam wordt opgevolgd.

Het monitoren van de samenwerking ifv kwaliteitsontwikkeling

De pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende onderwijsverstrekkers komen op leidinggevend niveau structureel en frequent samen. Samen bereiden we inhoudelijke dossiers voor, wisselen we expertise uit, monitoren we netoverschrijdende samenwerking en sturen bij waar nodig.

In de toekomst verkennen we ook een aantal nieuwe samenwerkingsverbanden. We staan open voor het samen indienen van projecten zoals prioritaire nascholingsprojecten. Naast deze Vlaanderenbrede samenwerking zijn er ook tal van lokale samenwerkingsverbanden die vaak bottom-up ontstaan. Denken we maar aan onze grootsteden, waarin we bijvoorbeeld samen initiatieven opzetten voor onze scholen rond bepaalde thematieken

Bijlagen

Netoverstijgende Samenwerkingsovereenkomst Volwassenenonderwijs

Samenwerkingsovereenkomst pedagogische begeleiding volwassenenonderwijs en Ligo

---

1. Samenwerkende organisaties

- De pedagogische begeleidingsdienst van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
- De pedagogische begeleidingsdienst van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap
- De pedagogische begeleidingsdienst van Katholiek Onderwijs Vlaanderen
- De pedagogische begeleidingsdienst van Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
- Ligo, Centra voor Basiseducatie vzw

---

2. Looptijd van de samenwerkingsovereenkomst en engagementen van de partners

---

Teneinde de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst te laten sporen met die van de begeleidingsplannen van de pedagogische begeleidingsdiensten, zal deze samenwerkingsovereenkomst gelden tot en met het schooljaar 2023-2024, met dien verstande dat de samenwerkingsovereenkomst jaarlijks wordt herbekeken en geëvalueerd in functie van de beschikbare middelen en de noden van het werkveld.

Daarna zal de samenwerkingsovereenkomst telkens voor een periode van 3 schooljaren gelden.

Het principe van de evenredigheid tussen de verschillende partners op basis van hun aandeel volwassenenonderwijs wordt nagestreefd over het geheel van de samenwerkingsovereenkomst (exclusief curriculum). Wat de verhoudingen betreft voor het thema curriculum gelden de afspraken tussen de partners zoals omschreven in deze samenwerkingsovereenkomst.

---

3. Opvolging, evaluatie en rapportering

3.1 JAARLIJKS ACTIEPLAN

Bij de start van elk schooljaar wordt per samenwerking een actieplan opgesteld met de geplande acties voor dat schooljaar en de beoogde effecten of output. De 'trekker' stelt dit actieplan op in samenspraak met de betrokken partners.

3.2 JAARLIJKSE EVALUATIE EN RAPPORTERING

Op het einde van elk schooljaar levert elke samenwerking een activiteitenverslag op waarin gerapporteerd wordt over de gerealiseerde effecten/output en het bereik van de acties (hoeveel en welke CVO's werden bereikt). De 'trekker' stelt dit activiteitenverslag op in samenspraak met de betrokken partners.

De activiteitenverslagen per thema zullen bij de globale netgebonden jaarverslagen van de pedagogische begeleidingsdiensten worden gevoegd.

---

4. Thema's

4.1 NT2 (NT2020)

4.1.1. Situering

De samenwerking kwam tot stand naar aanleiding van het GIA-rapport. De PBD's besloten de krachten te bundelen om tegemoet te komen aan de werkpunten uit het rapport. Gelet op het belang van NT2 binnen VO willen we de krachten hier blijven bundelen. De samenwerking richt zich op informatiedeling via de website NT2020 en het aanbieden van lerende netwerken.

4.1.2. Doelen

- NT2020 zet actief in op uitwisseling:
  - o Lerende netwerken: trajectbegeleiding, verlengde trajecten, richtgraad 3 + 4
  - o Expertisedeling geïntegreerde trajecten
  - o Kwaliteitszorg en netwerking tussen centra
  - o Expertisedeling rond aanvangsbegeleiding
- NT2020 zet actief in op het bekendmaken en gebruiken van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek.
- NT2020 wil praktijkonderzoek stimuleren en zet in op het bekendmaken en gebruiken van de resultaten.
- www.nt2020.be is de portaalsite voor professionals NT2. NT2020 zet in op het verzamelen en bekendmaken van het brede professionaliseringsaanbod.
- NT2020 wil makelaar zijn voor een kwaliteitsvol breed professionaliseringsaanbod. Hiertoe wordt de bestaande expertendatabank verder uitgebreid.

4.1.3. Trekker en meewerkende partners

- Trekker: co-trekkerschap: KathOndVla-GO!
- Werken mee: Ligo, POV, OVSG

4.1.4. Rol van de trekker

De afstemming van de organisatie van de verschillende professionaliseringsactiviteiten wordt begeleid door een projectgroep met als vertegenwoordiger een pedagogisch begeleider van de samenwerkende partners. De projectgroep kan desgevallend het advies inwinnen van een klankbordgroep bestaande uit relevante NT2-actoren binnen het onderwijs – en inburgeringslandschap.

De rol van de trekker betreft de coördinatie werking projectgroep (bijeenroepen projectgroep, verslaggeving, communicatie naar relevante actoren onderwijsveld, communicatie naar de overheid, rapportering naar stuurgroep en desgevallend organiseren klankbordgroep en naverwerking).

De trekker staat in voor het actueel houden van het luik NT2 op de website www.stuurgroepvo.be

4.1.5. Rol van de partners

De leden van de projectgroep engageren zich tweemaandelijks een halve dag vrij te maken voor overleg en organisatie. De vergaderkalender wordt per jaar opgemaakt. Tijdens het

tweemaandelijks overleg wordt de opvolging van de projecten (inhoudelijk en financieel) behandeld.

De taakverdeling (operationele doelen) gebeurt tijdens het tweemaandelijks overleg. De pedagogisch begeleiders nemen een rol op van trekker bij de lerende netwerken. Het onderhoud van de website en de administratieve opvolging worden gerealiseerd door POV.

4.2 Geletterdheid

4.2.1 Situering

De leden van deze projectgroep zien geletterdheid in de brede zin van het woord. Aangezien de te bereiken doelgroep niet duidelijk afgebakend is en er heel wat raakvlakken zijn met de andere projectgroepen is afstemming een must. In samenwerking met de projectgroep 'Digitale geletterdheid VDAB' willen wij focussen op de digitale geletterdheid en willen we erover waken dat zeker de laaggeletterden de digitale boot niet missen.

4.2.2 Doelen

- Bewaken dat het thema 'geletterdheid' in de andere projectgroepen onder de aandacht gebracht wordt (NT2, AAV, zorgkundige, begeleider in de kinderopvang, jeugd- en gehandicaptenzorg). Dit kan bv. door het delen van goede praktijkvoorbeelden rond geletterdheid in de specifieke projectgroepen.
- Inspireren van centra door het in kaart brengen van goede praktijkvoorbeelden, rekening houdend met het strategisch plan geletterdheid. Dit kan bv. door het organiseren van een inspiratiedag/studiedag.

4.2.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: co-trekkerschap POV-GO!
- Werken mee: KathOndVia, OVSG en Ligo

4.2.4 Rol van de trekker

De rol van de trekkers betreft de coördinatie werking projectgroep (bijeenoep projectgroep, verslaggeving projectgroep, communicatie naar relevante actoren onderwijsveld, communicatie naar de stuurgroep Plan Geletterdheid, rapportering naar stuurgroep VO en naverwerking).

De trekker staat in voor het actueel houden van het luik Geletterdheid op de website www.stuurgroepvo.be

4.2.5 Rol van de partners

De leden van de projectgroep engageren zich om gezamenlijk het JAP op te stellen. Op basis daarvan wordt de vergaderkalender opgemaakt. De leden werken actief mee aan het realiseren van het JAP. De leden bewaken samen het actualiseren van de inhoud van de website 'geletterdheid in een CVO'.

4.3 (Vak)inter-nettenoverleg Algemene Personenzorg en Huishoudhulp

4.3.1 Situering

Aan deze overleggroep participeren alle centra die opleidingen binnen de studiegebieden Algemene Personenzorg en/of Huishoudhulp aanbieden. Het overleg richt zich op kennisdeling en informatieverstrekking. Ook specifieke items zoals vrijstellingenbeleid, nascholingsinitiatieven, materiaalontwikkeling, enz... kunnen aan bod komen.

4.3.2 Doelen

Doel van dit overleg is het versterken van de opleidingen binnen de studiegebieden Algemene Personenzorg en/of Huishoudhulp binnen de Centra voor Volwassenenonderwijs. Dit thema wordt breed ingevuld gaande van beleidsopvolging tot het agogische beleid. Het overleg functioneert in belangrijke mate als een zelfsturend tem.

Concrete thema's voor volgend werkjaren :

- Implementatie van nieuw opleidingsprofiel
- De extra verpleegkundige handelingen en het aanbod Pentaplus
- Afspraken met betrekking tot EVK
- Werkplekieren en stages
- Overleg met sector
- Overleg met VDAB
- Overleg met de opleidingen van de thuiszorg
- Afstandsonderwijs – materiaalontwikkeling

4.3.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: KathOndVla
- Werken mee: GO! en POV

4.3.4 Rol van de trekker

- Gespreksleider/voorzitter van dit overleg en van eventuele deel- en werkgroepen
- Opvolgen van afspraken van dit overleg - verslag
- Vertegenwoordiger van dit overleg op externe fora en in overleg met de sector
- Staat in voor het actueel houden van het luik inter-nettenoverleg zorgkundige op de website www.stuurgroepvo.be

4.3.5 Rol van de partners

- Mee opvolgen van dit overleg
- Tussentijds overleg met trekker bij moeilijkheden en/of strategische keuzes
- Opvolging van de eigen CVO bij specifieke vragen

4.4 (Vak)inter-nettenoverleg Begeleider in de kinderopvang

4.4.1 Situering

Aan deze overleggroep participeren alle centra die de studierichtingen aanbieden. Het overleg richt zich op kennisdeling en informatieverstrekking. Ook specifieke items zoals

vrijstellingenbeleid, nascholingsinitiatieven, materiaalontwikkeling, enz... kunnen aan bod komen.

4.4.2 Doelen

Doel van dit overleg is het versterken van de opleidingen Kinderbegeleider binnen de Centra voor Volwassenenonderwijs. Dit thema wordt breed ingevuld gaande van beleidsopvolging tot het agogische beleid. Het overleg functioneert in belangrijke mate als een zelfsturend tem.

Concrete thema's voor volgend werkjaren :

- Implementatie van nieuw opleidingsprofiel
- EVC Kinderbegeleider Baby's en Peuters
- EVC Kinderbegeleider Schoolgaande Kinderen
- Afspraken met betrekking tot EVK
- Werkplekleren en stages
- Overleg met sector
- Overleg met VDAB
- Afstandsonderwijs – materiaalontwikkeling

4.4.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: KathOndVia
- Werken mee: GO! en POV

4.4.4 Rol van de trekker

- Gespreksleider/voorzitter van dit overleg en van eventuele deel- en werkgroepen
- Opvolgen van afspraken van dit overleg - verslag
- Vertegenwoordiger van dit overleg op externe fora en in overleg met de sector
- Staat in voor het actueel houden van het luik inter-nettenoverleg Begeleider in de kinderopvang op de website www.stuurgroepvo.be

4.4.5 Rol van de partners

- Mee opvolgen van dit overleg
- Tussentijds overleg met trekker bij moeilijkheden en/of strategische keuzes
- Opvolging van de eigen CVO bij specifieke vragen

4.5 (Vak)inter-nettenoverleg Jeugd- en gehandicaptenzorg

4.5.1 Situering

Aan deze overleggroep participeren alle centra die de opleiding 'jeugd- en gehandicaptenzorg' aanbieden. Het overleg richt zich op kennisdeling, inspireren en informatieverstrekking. Ook specifieke items zoals vrijstellingenbeleid, materiaalontwikkeling, actuele thema's enz... kunnen aan bod komen.

4.5.2 Doelen

Doel van dit overleg is het versterken van de opleiding 'jeugd- en gehandicaptenzorg' binnen de Centra voor Volwassenenonderwijs. Dit thema wordt breed ingevuld gaande van

beleidsopvolging tot het agogische beleid. Het overleg functioneert in belangrijke mate als een zelfsturend tem.

Concrete thema's voor volgend werkjaren :

- competentiegericht evalueren
- lesgeven in afstandsonderwijs
- betrouwbaar en valide evalueren in afstandsonderwijs
- zorg/zorgkundige handelingen binnen de JGZ
- implementatie van het nieuwe opleidingsprofiel (eens dit er is)
- vrijstellingenbeleid
- EVC

4.5.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: POV
- Werken mee: GO! en KathOndVla

4.5.4 Rol van de trekker

- Gespreksleider/voorzitter van dit overleg en van eventuele deel- en werkgroepen
- Opvolgen van afspraken van dit overleg – verslaggeving
- Onderhouden van het deel 'jeugd- en gehandicaptenzorg' op de site 'stuurgroep VO'
- Staat in voor het actueel houden van het luik inter-nettenoverleg Jeugd- en gehandicaptenzorg op de website www.stuurgroepvo.be

4.5.5 Rol van de partners

- Mee opvolgen van dit overleg
- Tussentijds overleg met trekker bij moeilijkheden en/of strategische keuzes
- Opvolging van de eigen CVO bij specifieke vragen

4.6 Projectgroep TKO en AAV

4.6.1 Situering

Deze projectgroep kwam recent tot stand, naar aanleiding van een algemene vraag uit de centra. Gezien het belang van deze kwetsbare tweedekansgroepen, besloten de pedagogische begeleidingsdiensten in te zetten op een gezamenlijke ondersteuning voor de lesgevers AAV.

Deze projectgroep opereert onafhankelijk van de Federatie Tweedekansonderwijs.

4.6.2 Doelen

- Inzetten op pedagogische uitwisseling tussen de opleidingscoördinatoren TKO/AAV.
- Organiseren van professionaliseringsinitiatieven en expertisedeling voor lesgevers TKO/AAV, conform de noden uit het werkveld (netwerkdagen, studiedagen, ...).
- Het bijkomende verzoek om ontwikkelcommissies voor de vrijstellingsproeven AAV te begeleiden, zal onderzocht worden nadat de impact van de vernieuwing SO duidelijk wordt.

4.6.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: GO!
- Werken mee: KathOndVla, POV en OVSG

4.6.4 Rol van de trekker

- Coördinatie van de werking van de projectgroep (uitnodigingen, agenda, communicatie, rapportering).
Beoogde vergaderfrequentie van deze projectgroep: 4x per schooljaar (voor elke netwerkdag, voor en na het ondersteuningsinitiatief voor lesgevers)
- Coördinatie van de netwerkbijeenkomsten voor opleidingscoördinatoren (uitnodigingen, agenda, communicatie, rapportering)
Beoogde vergaderfrequentie: 2 halve dagen per schooljaar
- Voorbereiding van de uitwerking van de ondersteuningsinitiatieven (externe contacten, communicatie, verwerking evaluatie)
Beoogde frequentie van de ondersteuningsinitiatieven: 1 dag per schooljaar
- Het actueel houden van het luik TKO en AAV op de website www.stuurgroepvo.be

4.6.5 Rol van de partners

De leden van de projectgroep engageren zich om

- Actief deel te nemen aan het overleg en de organisatie van de projectgroep
- Gezamenlijk af te stemmen over communicatie en initiatieven
- Actief deel te nemen aan de voorziene netwerkbijeenkomsten
- Een actieve rol op te nemen bij de professionaliseringsinitiatieven

4.7 Digitale geletterdheid VDAB (enkel voor het schooljaar 2020-2021)

4.7.1 Situering

Het oorspronkelijke doel van deze inter-netten samenwerking was het uitwerken van kort lopende cursussen voor VDAB van maximaal 100 uren in de vorm van workshops. De inhoud van deze workshops zijn digitale basiscompetenties, toegepast op de skills van een werkzoekende (mijn vdab, digitaal solliciteren,...).

4.7.2 Doelen

Het oorspronkelijke doel van de samenwerking werd reeds gerealiseerd. Daarom wil de projectgroep volgende nieuwe doelstellingen voorstellen:

- De projectgroep engageert zich om in overleg de bestaande materialen up-to-date te houden.
- De projectgroep gaat op zoek naar andere doelgroepen waarvoor het bestaande materiaal kan aangewend worden.
- De projectgroep zal in het schooljaar 2020-2021 de mogelijkheid tot werken met open ICT-modules verder bekend maken bij de centra.
- De projectgroep gaat samen met de VDAB op zoek naar manieren om de toestroom van cursisten te vergroten.
- De projectgroep gaat actief samenwerken met de PG Geletterdheid om de opdrachten van elke projectgroep duidelijk af te bakenen.

4.7.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: OVSG
- Werken mee: KathOndVla, POV en GO!

4.7.4 Rol van de trekker

- De afstemming van de organisatie van de verschillende professionaliseringsactiviteiten wordt begeleid door een projectgroep met als vertegenwoordiger een pedagogisch begeleider van de samenwerkende partners.
- De rol van de trekker betreft de coördinatie werking projectgroep (bijeenroepen projectgroep, verslaggeving, communicatie naar relevante actoren onderwijsveld, communicatie naar de overheid, rapportering naar stuurgroep en desgevallend organiseren klankbordgroep en naverwerking).
- Staat in voor het actueel houden van het luik Digitale geletterdheid VDAB op de website www.stuurgroepvo.be

4.7.5 Rol van de partners

- De leden van de projectgroep engageren zich één maal per trimester vrij te maken voor overleg en organisatie. De vergaderkalender wordt per jaar opgemaakt. Tijdens het overleg wordt de opvolging van de projecten (inhoudelijk en financieel) behandeld.
- De taakverdeling (operationele doelen) gebeurt tijdens het overleg.

4.8 Website SVWO

4.8.1 Situering

Deze website werd opgesteld vanuit een inter-netten projectgroep die ondersteuning bood bij de implementatie van de nieuwe OP's voor het studiegebied Informatie- en communicatietechnologie.

De praktijkvoorbeelden, lesmaterialen, e.d. werden vanuit de centra verzameld en gedeeld. Sommige materialen kwamen tot stand via cocreatie werkgroepen.

4.8.2 Doelen

Gezien de snelle evolutie op gebied van ICT is het essentieel om deze website up-to-date houden en desgewenst verder uit te breiden.

Daarnaast willen we centra motiveren om recente materialen te blijven delen.

4.8.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: GO!
- Werken mee: KathOndVla, POV en OVSG

4.8.4 Rol van de trekker

De trekker engageert zich om

- Minstens éénmaal per schooljaar overleg te coördineren met de partners en de centra te bevragen over deze website.
- Met de ontvangen informatie, suggesties en materialen de website aan te passen
- Initiatieven te coördineren om centra te motiveren om nieuw materiaal te delen
- Op de website www.stuurgroepvo.be het luik 'website SVWO' actueel te houden

4.8.5 Rol van de partners

De partners engageren zich om:

- zich éénmaal per schooljaar een halve dag vrij te maken voor overleg en organisatie
- actief mee te monitoren en achterhaalde informatie bij deze website door te geven

4.9 Curriculumontwikkeling

4.9.1 Situering

Het betreft de coördinatie en procesbegeleiding van de centrum- en netoverstijgende ontwikkelingen van leerplannen en opleidingsprofielen. De regelgeving voorziet dat alle centra verplicht gebruik maken van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde opleidingsprofielen (art. 25 decreet VO). Het decreet volwassenenonderwijs bepaalt eveneens dat de pedagogische begeleidingsdiensten en Ligo gezamenlijk voorstellen van opleidingsprofielen voordragen (art. 24 decreet VO).

4.9.2 Doelen

We coördineren de ontwikkeling van nieuwe opleidingsprofielen (OP) of de actualisering van bestaande opleidingsprofielen, eventueel aangevuld met concordantietabellen

- Prioriteitenplan: we stellen jaarlijks tegen 1 september een prioriteitenplan op, gebaseerd op een bevraging van de centra.
- Ontwikkelwerk:
  - o we stellen een ontwikkelcommissie OP samen voor de ontwikkeling van nieuwe of geactualiseerde opleidingsprofielen die in principe

- twemaal per jaar (15 januari en 15 september) worden voorgedragen aan de administratie.
- op vraag van de centra maken we netoverschrijdende afspraken over de toekenning van vrijstellingen bij de overgang van de 'oude' naar de 'nieuwe' opleidingsprofielen (concordantietabellen).
  - Monitoring: we monitoren dat de werkzaamheden van de ontwikkelcommissies OP binnen de vooropgestelde termijn worden afgerond.
  - Communicatie: we zorgen voor een Vlaanderen-brede communicatie over de nieuwe en geactualiseerde opleidingsprofielen.

We coördineren de ontwikkeling van netoverschrijdende leerplancommissies

- Ontwikkelwerk: we stellen een leerplancommissie samen en begeleiden het ontwikkelwerk.
- Monitoring: we monitoren dat de werkzaamheden van de leerplancommissies binnen de vooropgestelde termijn (30 november, 31 januari en 31 mei) worden afgerond rekening houdend met de wettelijke bepalingen omtrent leerplannen zodat centra tijdig over goedgekeurde leerplannen kunnen beschikken.
- Communicatie: we zorgen voor een Vlaanderen-brede communicatie over de nieuwe leerplannen.

4.9.3 Trekker en meewerkende partners

- Trekker: GO!
- Werken mee: KathOndVla en POV

Gelet op de regelgeving en rekening houdend met het feit dat voor OVSG curriculumontwikkeling VO geen kerntaak meer is, geeft OVSG aan KathOndVla, POV en GO! het mandaat om het netoverschrijdend curriculumwerk verder op te nemen. Concreet betekent dit dat de centra van OVSG kunnen blijven participeren aan het ontwikkelwerk, maar dat de pedagogische begeleidingsdienst van OVSG hierin geen actieve rol meer opneemt.

Ligo zal niet structureel participeren aan de netoverschrijdende curriculumontwikkeling en zal alle curriculumontwikkeling voor de basiseducatie op zich nemen. Voor de gezamenlijke indiening van voorstellen van opleidingsprofielen en voor het opstellen van de jaarlijkse prioriteitenplannen zal de trekker met Ligo de nodige afspraken maken. Er worden ook gezamenlijk afspraken gemaakt met Ligo rond informatiedoorstroming m.b.t. curriculumontwikkeling.

Voor de indiening van de leerplannen, zullen de leerplannen voor de CVO's ingediend worden door de pedagogische begeleidingsdiensten en de leerplannen voor de CBE's door Ligo.

4.9.4 Rol van de trekker

- Verzamelt de agendapunten, stuurt de uitnodiging en neemt het voorzitterschap op van de (maandelijkse) bijeenkomst van de projectgroep curriculumontwikkeling.
- Staat in voor het actueel houden van het luik curriculum op de website www.stuurgroepvo.be
- Fungeert als aanspreekpunt en verzorgt de communicatie met de overheid/derden m.b.t. de curriculumontwikkeling
- Neemt de rol op van partner (zie hieronder)

4.9.5 Rol van de partners

- Ontwikkelwerk: elke partner neemt jaarlijks de procesbegeleiding op van minimaal 1 (cluster) van OP/LP. De taakbelasting wordt verdeeld op basis van het marktaandeel van de verschillende koepels/GO!
- Elke partner neemt deel aan de (maandelijkse) vergadering van de projectgroep curriculumontwikkeling. Voor de verslaggeving werken we met een beurtrol.
- Elke partner neemt deel aan de werkgroep modularisering i.f.v. het ontwikkelwerk dat door hem/haar opgenomen wordt.

16 maart 2022

Getekend door:Koen Pelleriaux (Signatur
Getekend op:2022-03-21 10:14:44 +01:0
Reden:Ik keur dit document goed

GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap

Koen Pelleriaux

Katholiek Onderwijs Vlaanderen

Lieven Boeve

OVSG, Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten

Valentina Cools

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Griet Mathieu

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Ligo, Centra voor Basiseducatie vzw

Joke Drijkoningen

Bronnen van het begeleidingsplan

- Departement onderwijs en vorming - [Omgevingsanalyse](#) 2018
- Jaarverslag ISC/ CLB: https://pro.g-o.be/blog/Documents/ISC_jaarverslag_CLB_2020_2021_definitief.pdf
- Publicatie Rekenhof: [Deeltijds kunstonderwijs. Afstemming en toegankelijkheid van het aanbod](#) (Nederlandse kamer van 8 december 2021)
- Vlaamse Onderwijsraad: [Leerlingenbegeleiding en zorg in het deeltijds kunstonderwijs](#) (Raad Levenslang en Levensbreed leren, advies van 8 maart 2022)
- Ouderkoepel en zusterorganisatie Koogo: [homepage | KOOGO voor de samenwerking rond ouderparticipatie – thema's diversiteit en verbinding/polarisering – schoolmotivatie](#)
- Kinderrechtencommissariaat - [jaarverslag](#)
- Vlaamse scholierenkoepel - [Kenniskbank | VSK - de Vlaamse Scholierenkoepel](#)
- VLOR thema's – eindtermen – toetsen – adviezen
  - *Onderwijs aan het roer van het digitaal onderwijs- en leerproces - Advies over de relatie tussen onderwijs, de overheid en de Ed-Tech-markt (24/02/22)*
  - *Levenslang leren stimuleren door samenwerking - Advies over het actieplan levenslang leren 'Koers zetten naar een lerend Vlaanderen' (24/02/22)*
  - *Schooluitval: inzetten op preventie en versnippering tegengaan - Advies over het nieuw actieplan voor de preventie en aanpak van schooluitval (24/02/22)*
  - *Naar de kern van het lerarenberoep - Aanbevelingen voor een versterkt professionaliseringsbeleid (23/12/21)*
- OBPWO: [Onderwijsonderzoeken \(vlaanderen.be\)](#)
  - 8 thema's 2021
    1. Doorlichting als hefboom voor een betere onderwijskwaliteit
    2. Effectiviteit van ondersteuning van leraren(teams): ontwikkeling van een bruikbaar instrumentarium
    3. Effectieve leeromgevingen in de B-stroom van het secundair onderwijs
    4. Versterken van de handelingsbekwaamheid van leraren inzake evaluatie van leerlingen
    5. Sterk buitengewoon onderwijs door in te zetten op kwaliteitsontwikkeling
    6. Effectieve praktijken ter preventie en aanpak van spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten
    7. Gecombineerd leren in het secundair onderwijs: kenmerken, vormen en randvoorwaarden
    8. Gecombineerd leren voor de specifieke doelgroep van laaggeletterde volwassenen en NT2
  - 7 thema's 2022
    1. Effectieve praktijken ter preventie en aanpak van spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten in het secundair onderwijs
    2. Samenwerking tussen buitengewoon en gewoon onderwijs in functie van trajecten op maat voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften
    3. Onderbouwde hefboomen voor kwaliteitsvol kleuteronderwijs
    4. Hefboomen voor de betrokkenheid van ouders bij het leren, met bijzondere aandacht voor taalverwerving Nederlands
    5. Evaluatie van het decreet deeltijds kunstonderwijs
    6. Bouwstenen voor opleiding en professionalisering van (duale) leraren technische en praktijkvakken in arbeidsmarktgerichte opleidingen
    7. Handvatten om een klasklimaat te creëren dat leren ondersteunt en om de prevalentie van storend gedrag te verminderen
- Brinckman: [Naar de kern. De leerlingen en hun leer-kracht. Rapport van de Commissie Beter Onderwijs | Vlaanderen.be](#)

---

¹ Indien we in deze tekst spreken van CLB spreken we zowel van POC als PBD-CLB